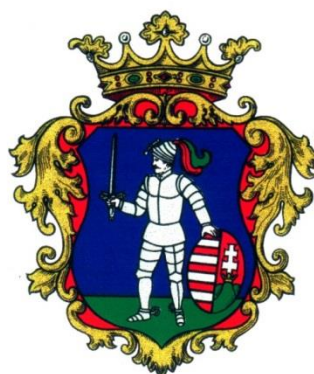

NÓGRÁD MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

2014–2020

Egyeztetési változat
2014. január 31.

Készítette: **Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.**

A programban használt rövidítések:

Tftv.	A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
Mötv.	Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
Kormányrendelet	A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet
Önkormányzat	Nógrád Megyei Önkormányzat
Közyűlés	Nógrád Megyei Önkormányzat Közyűlése
Hivatal	Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
Ügynökség	Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
NORDA	NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.
NORRIA	NORRIA Észak-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Közhasznú Kft.
TDM	Turisztikai Desztináció Menedzsment
MAG Zrt.	MAG – Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt.
NMRVA	Nógrád Megyei regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
KRF Zrt.	KRF Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Zrt.
MVH	Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
KSZ	Közreműködő Szervezet
NMTFK	Nógrád Megyei Területfejlesztési Koncepció
MTT	Megyei Tervezéskoordinációs Testületet
TMCS	Területi munkacsoport
ÁMCS	Ágazati munkacsoport
MNVH	Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
K+F	Kutatás és fejlesztés
KKV	Kis- és középvállalkozás

1. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása

1. A tervezés előzményei, jogszabályi alapjai

A megyei önkormányzatok tervezési feladatait a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat jelenti, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III. 8.) számú határozat jelöli ki. E szerint a **megyék** törvény szerint készítene **területfejlesztési koncepciót és programot**, valamint **közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések megtervezésében**, továbbá a fejlesztések területi integrációjának szintje a megye a megyei jogú város, ill. a városok és térségeik.

A NMTFK készítésének legfontosabb **mérföldkövei** voltak:

A megyei területfejlesztési koncepció **előkészítéséhez** 2012 júniusában városonként és mikro-térségenként 16 helyszínen kerültek megszervezésre „fejlesztő műhelyek” azzal a szándékkal, hogy a meghívottak megismerkedhessenek az új, programalapú tervezés rendszerével, valamint programjavaslatukat megoszthassák a tervezést végző képviselőkkel.

Az **országos koncepció** külön részét képezi a **megyei fejezet**, ahol minden megye egy oldalnyi terjedelmű anyagban foglalta össze saját pozícionálását és fejlesztési elképzeléseit. Ennek előkészített változatát a Területfejlesztési Bizottság 2012. július 30-ai ülésén előzetesen tárgyalta, majd a közgyűlés a 73/2012. (IX. 27.) Kgy. határozat 2. pontja alapján elfogadta.

A közgyűlés a 81/2012. (XI. 22.) Kgy. határozata alapján kinyilvánította, hogy a koncepció addig elkészült **helyzetfeltáró munkaanyaga** a további tervezés alapjául szolgálhat.

A koncepció **javaslattevő fázisának** egyeztetési dokumentuma összeállítása 2012. novemberében – decemberében megkezdődött. Ennek céljából az Európai Unió 11 tematikus célkitűzéseit figyelembe véve **munkacsoportok** létrehozására került sor, akik heti, kétheti rendszerességgel ülészttek. Az általuk megírt anyagok egyrészt a javaslattevő fázis munkarészeit képezték, másrészt a programozás fázisának alapjait is megteremtették.

A közgyűlés a 12/2013. (III. 21.) Kgy. határozatban kinyilvánította, hogy a koncepció addig elkészült javaslattevő fázisának munkaanyagát társadalmi vitára, véglegesítésre megfelelőnek tartja, és meghatározta a felelősöket a **koncepció végleges változatának társadalmisítása** érdekében szükséges intézkedések megtételére.

2013. április hónapjában az NMTFK Helyzetértékelő fázisa az eddigi észrevételek, javaslatok figyelembevételével, szükség szerint a dokumentumokba történt átvezetésével, továbbá Javaslattevő fázisa a munkaanyag véglegesítésével lezárásra került. A dokumentumokat Nógrád Megye

Önkormányzata 2013. április 30-án a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló Kormányrendelet területi tervekre meghatározott egyeztetési rendje szerint társadalmasításra bocsátotta.

A társadalmasítás keretében, 2013. május 9. és május 15. között Nógrád megye hat – járásszékhely – városában a megye teljes területére kiterjedő „Tervezzük együtt a jövőt” címmel **fórum-sorozat** megszervezésére került sor. A fórum-sorozat és a társadalmasítási folyamat mind az írott sajtóban, mind a megye területén elérhető rádióadó hírblokkjában több alkalommal meghirdetésre került. A rendezvényeken változó társadalmi összetételben, többnyire élénk érdeklődés jellemezte. Számos – mind a koncepció, mind a későbbi programozási időszak munkáját megalapozó – konstruktív hozzászólás hangzott el. A 45 napos – 2013. június 14-én záródó – társadalmasítási folyamatot követően, 2013. június 26-án **zárókonferencia** megrendezésére került sor. A rendezvény egyúttal már a programozás időszakának előkészítését is szolgálta. A felkért minisztériumi előadók a jövőt érintő fontosabb változásokról számoltak be a gazdaság, a vidékfejlesztési, illetve a humán szféra területéről.

A beérkezett véleményeket, észrevételeket a tervezésben résztvevő szakemberek áttekintették, feldolgozták, majd a lehetőségekhez mérten azok beépítésre kerültek.

Az átdolgozott és kiegészített NMTK – helyzetértékelés, javaslatétel –, valamint a beérkező vélemények összesített változata, Nógrád Megye Önkormányzata honlapján (<http://megye.nograd.hu>) a Területfejlesztés menüpontban 2013 augusztusától elérhetővé vált.

A területi hatásvizsgálattal kiegészített területfejlesztési koncepció teljes dokumentuma megküldésre került a területfejlesztésért felelős stratégiai miniszternek.

Az NMTK közgyűlés által történő elfogadása az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) elfogadását követően, 2014. februárban válik aktuálissá.

A 2014-2020-as időszak **következő tervezési feladata a megyei területfejlesztési program elkészítése**, melynek alapját a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet képezi. A tervezési folyamat a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által kiadott „IRÁNYMUTATÁS a megyei szintű tervezési folyamat keretében elkészítendő tervdokumentumok kidolgozásához” c. dokumentum alapján történik.

2. A tervezésbe bevont szakmai szereplők

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának elkészítésére az **Ügynökség** kapott megbízást, tervezési munkáját segítette a **Hivatal**, illetve az alvállalkozóként bekapcsolt Consultax Kft.

A „Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020” helyzetelemző és javaslattevő részdokumentumainak jogszabály által előírt gazdasági, társadalmi és környezeti hatásvizsgálatát a **NORDA** végezte el. A területi hatásvizsgálat elkészítésében közreműködött a KRF Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Zrt., valamint két környezetvédelmi szakember.

Az Államreform Operatív program támogatásának köszönhetően az Önkormányzat támogatást nyert a 2014-2020 időszakra vonatkozó területfejlesztési program, valamint az operatív programokhoz

szükséges megyei részdokumentumok elkészítésére. A támogatás lehetőséget adott arra, hogy az Önkormányzat a hivatalában szervezetfejlesztést hajtson végre, illetve tervező-fejlesztő szakemberekkel erősítse meg a 100%-os tulajdonában álló Ügynökséget. A Hivatal Területfejlesztési és Gazdasági Irodája 2 fővel (területfejlesztési koordinátor és fejlesztési referens), az Ügynökség szervezete 3 fő vezető tanácsadóval bővült.

Az Önkormányzat 2014. január 20-án kötött megállapodást az Ügynökséggel in-house beszerzés keretében Nógrád Megye Területfejlesztési Programjának elkészítésére. A megállapodás tárgyát képezi továbbá a TOP gazdaságfejlesztési és kistérség-fejlesztési dokumentumainak elkészítése, az ágazati operatív programok megyei részdokumentumainak elkészítése, és a kapcsolódó projektgyűjtés. A megbízott a feladat elvégzésébe jogosult alvállalkozót bevonni.

Nógrád Megye Területfejlesztési programja területi hatásvizsgálatának elkészítésére a NORDA kapott megbízást.

3. A Nógrád megyei stratégiai programhoz kapcsolódó társadalmisítási folyamat, a megyei stratégiai program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők

A Közgyűlés a 81/2012. (XI. 22.) Kgy. határozat mellékletként fogadta el a partnerségi tervet tartalmazó Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciójának helyzetfeltáró munkaanyagát, mely a 2014-2020-as fejlesztési ciklusra való tervezési felkészülés jegyében került kialakításra. Ezt követően a **Partnerségi Terv** egy alkalommal módosításra került 2013 decemberében, miután a partnerek köre – jogszabályi változás, illetve szervezetmegszűnés folytán – megváltozott, valamint egyes esetekben névváltozás történt.

A Kormányrendelet 13. § (1) bekezdése alapján „a területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.”

A 13. § (2) bekezdése alapján a partnerségi terv a tervezés folyamatában meghatározza

- a bevonandó célcsoportot,
- az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközeit és részvételi formáit,
- a bevonás céljait.

A **partnerség célja** az állampolgárok, az érintett területen működő érdekképviselők, civil partnerek, a térség területfejlesztési szereplői, vállalkozások, települési önkormányzatok és a véleményezésre jogosult szervek bevonása, a megyei területfejlesztési koncepció demokratikus legitimációjának, társadalmi elfogadottságának megteremtése. A gazdaság és társadalom minél szélesebb köréből a szaktudás, igények, elvárások, szükségletek, információk, javaslatok és vélemények becsatornázása mind a tervezési, mind az egyeztetési fázisokban.

A partnerség célcsoportját a területfejlesztés érintettjei és aktív szereplői képezik, így:

- az állampolgárok,

- az érdekképviselők,
- a gazdasági, üzleti és vállalkozó szektor szereplői,
- az önkormányzatok,
- a térség társadalmi szervezetei,
- a Kormányrendelet 10. számú mellékletében nevesített véleményezésre jogosultak,

valamint a Tftv. 14/A., és 14/B. §-ban nevesítettek alapján:

- az Észak-Magyarországi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum,
- a Nógrád Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum.

A Hivatal valamint az Ügynökség munkatársai részvételével létrehozott **Területfejlesztési Munkacsoport** ellátja a **partnerségi terv végrehajtásának adminisztratív és szervezési feladatait**. A Területfejlesztési Munkacsoporton belül az adminisztratív és szervezési feladatok felelőse a Hivatal Területfejlesztési Irodája. A Munkacsoport területfejlesztési szakmai és kommunikációs tevékenységét az Ügynökség látja el, melybe külső szakértőt is bevonhat.

Az NMTFK elérhetősége széles körben biztosítottá vált, egyrészt az Önkormányzat honlapján történő megjelenítéssel, másrészt a dokumentum véleményezési felhívása közvetlenül megküldésre került a Kormányrendelet 10. melléklete szerinti véleményezésre jogosult szervezetek – Országos Területfejlesztési Tanács, miniszterek, országos önkormányzati érdekszövetségek, érintett térségi fejlesztési tanácsok, megyei jogú város, szomszédos megyei önkormányzatok –, a Partnerségi Tervben szereplőknek, valamint a Kormányhivatal részét képező szakigazgatási szervezetek, az országgyűlési és a megyei képviselőknek, a tankerületeknek, a járási hivataloknak.

A lezajlott társadalmisítási folyamat során mintegy 32 véleményező 255 észrevétele, javaslata érkezett meg a dokumentumhoz, ezen vélemények feldolgozása, értékelése és hasznosítása a megalapozott szakmai áttekintést követően a munkaanyagba átvezetésre kerültek.

A társadalmisítás során **beérkezett javaslatok összegzését és azok tervezői értékelését** a Kormányrendelet 17. § (2) bekezdése alapján az elkészült NMTFK Helyzetértékelő és Javaslattevő munkaanyagához csatoltuk. Az értékelésben megtalálhatók mindazok az észrevételek, melyek elfogadásra kerültek és beépültek a dokumentumokba, illetve azon vélemények, amelyekben nem alakult ki egyetértés. Utóbbi esetekben részletes indoklással feltüntetésre került a tervezésben résztvevő szakemberek álláspontja.

A megyei területfejlesztési koncepció elfogadását követően megkezdődött a megyei területfejlesztési program előkészítése és megalkotása. A program készítésével egyidejűleg a **Partnerségi Terv aktualizálása is szükségessé válik**.

A **Területfejlesztési Munkacsoport** feladatai az alábbiak szerint módosulnak:

- folyamatos kapcsolattartás a tervezésben érintett államigazgatási szervekkel, valamint részvétel az általuk szervezett rendezvényeken és képzéseken
- a Partnerségi Terv aktualizálása és közgyűlési döntésre való előkészítése
- felmérés a megye állami, gazdasági és társadalmi szereplőinek 2014-2020 időszakra vonatkozó fejlesztési projektjeiről, a projektgyűjtéshez kapcsolódó események szervezése és kommunikáció megvalósítása

- a programozásban közreműködő testületek és munkacsoportok felállítása és operatív működésének támogatása
- területfejlesztési műhelyek és rendezvények megszervezése, lebonyolítása, dokumentálása, a dokumentációk továbbítása és hozzáférhetőségük biztosítása
- a véleményezésre jogosultak hivatalos megkeresése, a dokumentációk megküldése
- az elfogadott megyei területfejlesztési program kihirdetése és dokumentációjának megküldése a jogszabályban és a Partnerségi Tervben meghatározott szervezetek, szervezeteknek.

A Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által 2013 augusztusában kiadott „Útmutató a megyei önkormányzatok **tervezés koordinációs feladataihoz** kapcsolódóan” c. dokumentum javaslatot tesz arra, hogy a megyei önkormányzatok hozzanak létre:

- Megyei Tervezéskoordinációs Testületet
- területi munkacsoportokat
- ágazati munkacsoportokat

Az **MTT** dönt a megyei szintű tervdokumentumok időközi és végső változatainak szakmai elfogadásáról és megyei önkormányzat elé terjesztéséről. Ugyanez a szervezet készíti elő a regionális területfejlesztési konzultációs fórum elé kerülő szakmai anyagokat is, egyeztetve a szomszédos megyék önkormányzataival. Az MTT eljár mindazon szakmai dokumentumok tervezése kapcsán, ahol a megyének közvetlen tervezési kompetenciája van, így a tervezési és konzultációs folyamatok operatív szintű menedzsmentjének legfőbb biztosítója. Az MTT-ben elsősorban szakmai szervezetek és stakeholderek képviselői kapnak helyet. A Közgyűlés 2013. november 27-én a 2014-2020-as európai uniós tervezési ciklushoz és az ehhez kapcsolódó jövőbeni feladatok ellátásához létrehozta a 15 fős Nógrád Megyei Tervezéskoordinációs Tanácsot. A MTT elnöke a megyei közgyűlés elnöke, titkári feladatait a megyei főjegyző látja el tagként.

A **TMCS-k** kistérségenként jönnek létre, és feladatuk, hogy a programozás során érvényesítsék a területi érdekeket, térképezzék fel és csatornázzák be az alulról jövő fejlesztési javaslatokat. A területi Munkacsoportokat a kistérségi központ szerepét betöltő település képviselője vezeti. A TMCS-k feladata a megyei szinten zajló tervezés meghatározó területi alapegységét képező kistérségek (kivéve megyei jogú városok) vonatkozásában megfogalmazott integrált kistérségi fejlesztési részprogramok véleményezése és elkészítésük szakmai koordinációja. A TMCS-kbe a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése egy-egy képviselőt delegál.

Az **ÁMCS-k** létrehozásának célja, hogy a területiség mellett az ágazati lefedettség is biztosítva legyen a megyei tervezés programozási fázisában. Az ÁMCS-k részt vesznek mind a TOP-hoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum, mind az ágazati OP-khoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum elkészítésében. Az ÁMCS-k profilja a megyei területfejlesztési program prioritásaihoz illeszkedik az alábbiak szerint:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Munkacsoport
- Zöldgazdaság, Vidékgazdaság és Turizmus Munkacsoport
- Társadalomfejlesztési Munkacsoport
- Település- és Infrastruktúra-fejlesztési Munkacsoport
- Közszolgáltatás-fejlesztési Munkacsoport.

A megyei koncepció készítése során elfogadott Partnerségi Terv melléklete a véleményezőkről, a külső és belső partnerekről fennmarad a programozás időszakára, mindössze a szervezetek megnevezésében történt változások kerülnek átvezetésre.

A **Partnerségi Terv megvalósításának folyamatait**, jelölve a tervezési munka mérföldköveit, az alábbi Gantt diagram szemlélteti:

Tevékenység	2013		2014									
	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	
Megyei területfejlesztési program												
Megyei területfejlesztési program												
Projektgyűjtés, projektek fejlesztése												
TOP megyei részdokumentum II. fázis												
Ágazati OP-k megyei részdokumentuma												
TOP megyei részdokumentum II. fázis												
Ágazati OP-k megyei részdokumentuma												
TOP részdokumentum III. fázis												
TOP részdokumentum III. fázis												

Jelölés: *tervezési folyamat* *egyeztetési folyamat*

A 2014-2020 tervezési időszakhoz kapcsolódóan a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke, és a Nógrád megyei főjegyző 4/2013. számmal együttes rendelkezést adott ki, amely tartalmazza a tervezés és társadalmi egyeztetés részletes feladatait és határidőit. A dokumentum figyelembe vette a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által megadott **tervezési mérföldköveket** és ütemtervet, valamint a törvényi kötelezettségekből adódó kötelező egyeztetések időtartamát.

A programozás fázisában a **társadalmi egyeztetések fórumai, csatornái**:

- szakmai tervezési műhelyek
- kistérségi fejlesztési műhelyek és konferenciák
- záró konferencia
- Észak-Magyarországi Regionális Területfejlesztési Konzultációs Fórum
- Nógrád Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum
- megyei önkormányzati honlap: www.nograd.hu
- helyi sajtó
- dokumentumok közvetlen megküldése egyeztetésre.

A **projektek gyűjtésébe** – a Hivatal mellett – a következő partnerek kapcsolódnak be önálló projektrögzítő pont működtetésével:

- Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
- Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Szervezete
- Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat megyei referens
- Nógrád Megyei Civil Információs Centrum
- LEADER Helyi Akciócsoportok (igény szerint).

2. A stratégiai program célrendszerének bemutatása: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása

1. A célrendszer bemutatása: a jövőkép és az átfogó célok

Nógrád megye 2030-ra megfogalmazott jövőképét annak címe összegzi a legjobban: VERSENYKÉPES, VONZÓ NÓGRÁD. A megyében élők elsősorban azt szeretnék látni, hogy Nógrád gazdasága fordulatot vesz, melynek eredményeként olyan térséggé válik, ahol kedvezők az életfeltételek, az életminőség.

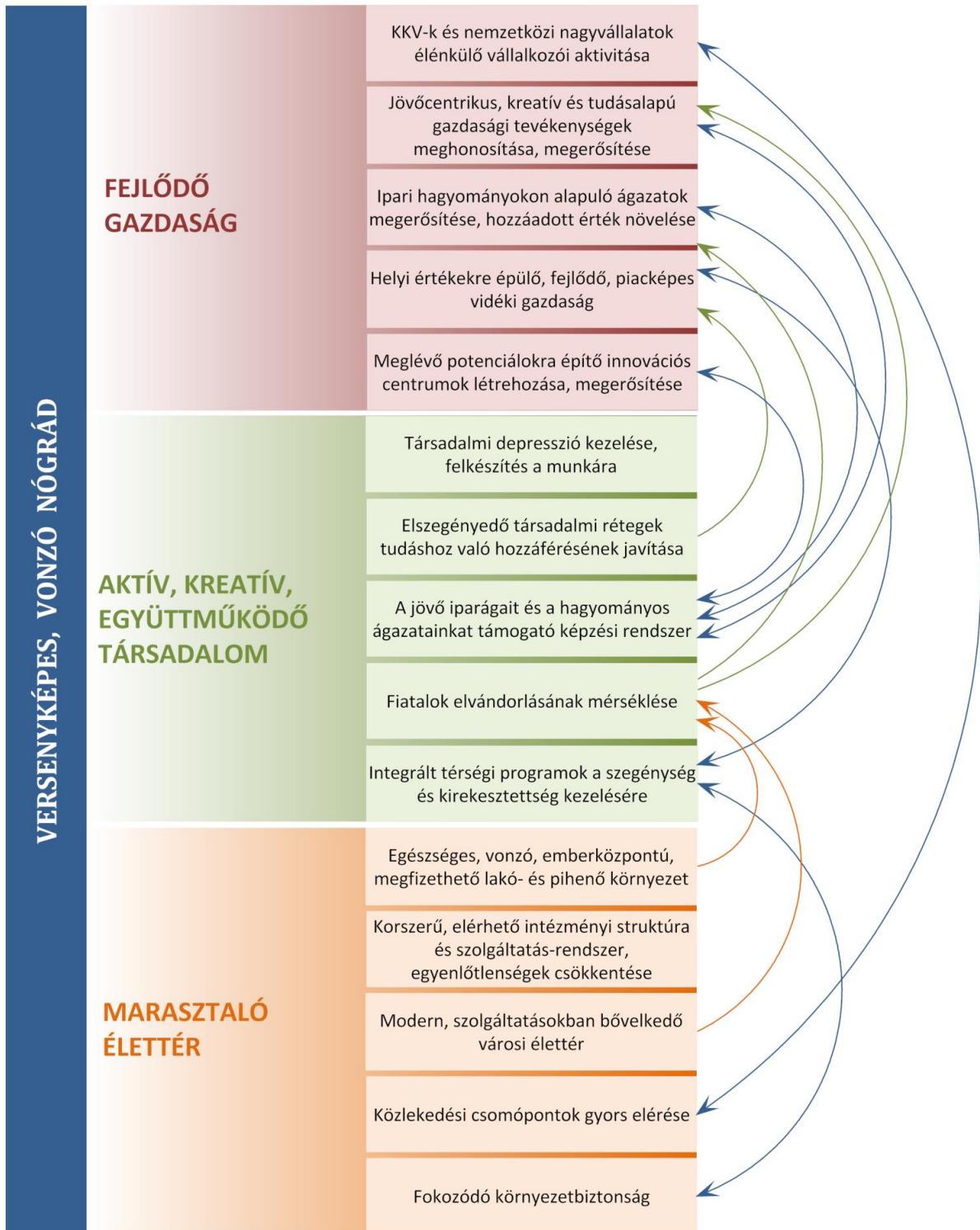
Nógrád megye fejlesztésének átfogó célja, hogy a gazdaság élénkítése, a meglévő természeti potenciálok kihasználása és a helyi társadalom aktivizálása által 2030-ra megálljon a leszakadás folyamata Magyarország más térségeihez viszonyítva, és előtérbe kerüljenek olyan új fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a megyét vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.

- A megyék rangsorában szinte minden mutatójában leggyengébb teljesítményt nyújtó gazdaság álljon fejlődő pályára. Fokozódjon a vállalkozói aktivitás, a kis- és középvállalkozások versenyképessége és foglalkoztatás bővítési potenciálja. A térség gazdasági profilját adó, hagyományokkal rendelkező ágazatok fejlesztéseiknek köszönhetően legyenek képesek megfelelni a világgazdasági kihívásoknak, emellett jelenjenek meg a gazdasági fejlődésnek lendületet adó tudás alapú, kreatív ágazatok. Növekedjen a vidék foglalkoztatási képessége, használjuk ki hatékony és fenntartható módon természeti és épített erőforrásainkat, egyedi, palóc hagyományainkat, történeti, kulturális értékeinket, örökségünket. → **FEJLŐDŐ GAZDASÁG**
- Fokozódjon a társadalom aktivitása, amely elengedhetetlen a foglalkoztatottság növeléséhez. Enyhüljön a fejlődést akadályozó társadalmi depresszió, a mélyszegénységben élők kilátástalansága, javuljon a lakosság egészségi állapota. A periférián élők is növekvő eséllyel férjenek hozzá a tudáshoz. A megújulási, innovációs képesség növelése érdekében fokozódjon a társadalom kreativitása, együttműködési készsége. Javuljanak az emberek munkához jutási esélyei azáltal, hogy a munkaerőpiacon eladható tudáshoz és kompetenciákhoz jutnak. Nógrád megye semmi esetre sem lehet fehér folt Magyarország felsőoktatási térképén. → **AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM**
- Nógrád megye legyen olyan élettér, amelyet az itt élőknek nem érdemes elhagyni. Szolgálja a családok, vállalkozások, szervezetek kényelmét kiegyenlített, korszerű intézményrendszer, javuló közlekedési hálózat, biztonságos, egészséges környezet. Nógrád legyen vonzó azok számára is, akik zsúfolt nagyváros és agglomeráció helyett varázslatos tájra, természet közeli, emberléptékű lakótérre vágyanak. Legyen Nógrád mindemellett a Budapest közelében élők számára egy kiváló rekreációs övezet. → **MARASZTALÓ ÉLETTÉR**

2. Specifikus, horizontális és területi célok

A jövőkép és az átfogó célok meghatározását követően került sor a stratégiai célok megfogalmazására, melyek specifikus, horizontális és területi célokként jelennek meg.

A specifikus célrendszert és annak összefüggéseit, koherenciáját az alábbi, 1. sz. ábra foglalja össze:

1. sz. ábra Specifikus célrendszer és összefüggései

A **horizontális célok** a teljes célrendszert és fejlesztési programot átszövik. Meghatározásuknál többségében az Európa 2020 stratégia tematikus célrendszerét vettük alapul, és zárójelben jelöltük is annak számát.

- foglalkoztatás előmozdítása (8)
- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása (9)
- az infokommunikációs technológiák (IT) minőségének, használatának, és hozzáféréseinek előmozdítása (2)
- egészséges ételmiszer, tiszta ivóvíz és helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása (6)
- a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (5)
- a környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése (6)
- a fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban (7)

A **területi célok** meghatározásánál nem hagyhatjuk figyelmen kívül Nógrád megye kis méretét. Ha a gazdaság, illetve különösen társadalom helyzetét vizsgáljuk (ld. helyzetelemzés), alapvetően két terület rajzolódik ki: Kelet-Nógrád és Nyugat-Nógrád. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem mutatnak jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt KKV-k Kelet-Nógrádban működnek. A fentiek alapján két területi program került meghatározásra, melyek középpontjában a gazdaság és az ipar fejlesztése áll. A területi célokat a 2. sz. ábra jeleníti meg.

Kelet-Nógrád felzárkóztatása, újraparosítása

Salgótarján és térsége a vállalatok árbevétele és export teljesítménye alapján elveszítette ipari központ szerepét, mindemellett a megyében a munkanélküliség mértéke a keleti részen a magasabb. A foglalkoztatási gondok enyhítésének egyetlen hatékony eszköze az iparfejlesztés lehet, melynek legnagyobb akadályát a nagyméretű, infrastruktúrával ellátott iparterületek hiánya jelenti. Új, zöldmezős területek feltárása és fejlesztése mellett a KKV-k számára a gazdaságfejlesztésbe bevonhatóvá kell tenni a városképet romboló barnamezős területeket. Ezek a célok szorosan összefüggnek a városok és térségük fejlesztésével, kiemelten a Salgótarjánban megvalósítandó integrált területi beruházással.

A foglalkoztatás bővítéshez a térségre szükséges fókuszálni a társadalmi célok között szereplő, munka világra felkészítő programokat.

Nyugat-Nógrád gazdaság- és iparfejlesztése

A gazdaságfejlesztés a megye teljes területén prioritást élvez, hiszen ez a kulcstényezője Nógrád megye felemelkedésének. Az ipari parkok telítettsége miatt a zöldmezős iparterület-fejlesztés Nyugat-Nógrádban sem maradhat el, és várhatóan itt könnyebb lesz fejlesztésbe vonható alkalmas területeket feltárni. A veszteségtermelő barnamezős területek ugyan kisebb mennyiségben, de ebben a térségben is jelen vannak, és mind városfejlesztési, mind gazdaságfejlesztési szempontból szükséges a fejlesztésükkel számolni.

Nyugat-Nógrádban a kisvárosi életminőség nem minden tekintetben feleltethető meg a jelen lévő multinacionális vállalatok igényeinek. Ez az egyik oka annak, hogy a vállalatok menedzsmentje döntően nem helyi, hanem Pest megyéből ingázik. Az értelmiség térségbe vonzásához szükség van életminőséget javító szolgáltatás-fejlesztésre, ami különösen jellemző Rétság városára.

A helyi humán kapacitások hatékonyabb kihasználásához elsősorban a menedzsment és nyelvi kompetenciák fejlesztésére, megerősítésére van szüksége a multinacionális vállalatoknak.

2. sz. ábra: Területi célok Kelet- és Nyugat-Nógrádban

A területi programok további kategóriájába a két megyei főút által kirajzolt patkón (ld. Javaslattevő fázis 5.1. fejezet) kívül eső **vidéki térség** tartozik. Helyi fejlesztési programjait az ott működő LEADER akciócsoportok készülő Helyi Vidékfejlesztési Stratégiái határozzák meg.

3. A célrendszer külső koherencia vizsgálata

A megyei területfejlesztési program specifikus céljainak kapcsolódását a határos megyék fejlesztési dokumentumaihoz, az EU 2020 tematikus célkitűzéseihez és a TOP, valamint az ágazati operatív programok céljaihoz az alábbi táblázat foglalja össze:

FEJLŐDŐ GAZDASÁG

Specifikus cél	Kapcsolódó EU 2020 tematikus célkitűzés	TOP és ágazati OP célkapcsolat	Kapcsolat a szomszéd megyék fejlesztési dokumentumaival
KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása	<p>3. A KKV-k versenyképességének fokozása</p> <p>4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>8. Foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése</p>	<p>TOP 1 Térségi szintű integrált, foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés; Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása</p> <p>GINOP 1 Vállalkozói környezet és kultúra fejlesztése</p>	Pest megye: Északi és keleti térrészek integrálása, Kassa – Losonc irányába „CENTROPA2” kialakítása
Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése	<p>1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése</p> <p>3. A KKV-k versenyképességének fokozása</p>	<p>GINOP 2 Tudásfelhasználás segítése; Tudásáramlás erősítése</p> <p>TOP 1 Térségi szintű integrált, foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés</p> <p>TOP 2 Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása</p>	
Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése	<p>1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése</p> <p>3. A KKV-k versenyképességének fokozása</p> <p>4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése</p>	<p>GINOP 1 Kiemelt ágazatokba, térségekbe és célcsoportokba tartozó vállalkozások növekedési potenciáljának javítása; Tudásbázisok megerősítése</p> <p>TOP 1 Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása</p>	
Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság	<p>3. A KKV-k versenyképességének fokozása</p> <p>4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése</p> <p>6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése</p>	<p>TOP 1 Térségi szintű integrált, foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés</p> <p>TOP 3 Települési energiahatékonyság növelése</p> <p>TOP 6 A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése</p> <p>VP 1 Az innováció, együttműködés és a tudásbázis fejlesztése a vidéki térségekben</p> <p>VP 2 A gazdaságok életképességének és versenyképességének fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa és valamennyi régió esetében, az innovatív mezőgazdasági technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése</p> <p>VP 3 Az elsődleges termelők versenyképességének növelése az agrár-élelmiszerláncba való jobb integrálásuk által a minőségrendszereken keresztül, mezőgazdasági termékek hozzáadott értéke, helyi piacok és rövid ellátási láncokon keresztül folytatott promóció, termelői</p>	<p>Heves megye: Közös, releváns beavatkozási célterület a turizmus (Mátra).</p> <p>Pest megye: Börzsöny komplex program</p>

FEJLŐDŐ GAZDASÁG

Specifikus cél	Kapcsolódó EU 2020 tematikus célkitűzés	TOP és ágazati OP célkapcsolat	Kapcsolat a szomszéd megyék fejlesztési dokumentumaival
		<p>csoportok és szakmaközi szervezetek</p> <p>VP 4 Vízgazdálkodás javítása, beleértve a trágya és növényvédőszerkezelést</p> <p>VP 5 A megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése</p> <p>VP 6 A helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben</p> <p>KEHOP 5 Az energiahatékonyság és az energiamegtakarítás növelése</p> <p>GINOP 1 Vállalkozások foglalkoztatás orientált fejlesztései</p> <p>MAHOP 2 Innovatív, versenyképes és fenntartható akvakultúra ágazat, növekvő halfogyasztás</p>	
Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése	<p>1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése</p> <p>10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba</p>	<p>GINOP 1 Vállalkozói környezet és kultúra fejlesztése</p> <p>GINOP 2 A tudásbázisok megerősítése</p> <p>TOP 2 Vonzó, biztonságos és funkciógazdag települési környezet létrehozása, ideértve a barnamezős területek többfunkciós hasznosítását</p>	

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM

Specifikus cél	Kapcsolódó EU 2020 tematikus célkitűzés	TOP és ágazati OP célkapcsolat	Kapcsolat a szomszéd megyék fejlesztési dokumentumaival
Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára	9. Társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	EFOP 1 A szegénység és hátrányos helyzetek átöröklődésének megakadályozása EFOP 2 A szegénység, és hátrányos helyzetének átöröklődésének megakadályozása TOP 4 A leromlott városi területeken mélyszegénységben élő családok, romák, valamint szegregált élethelyzetben élő marginalizált csoportok fenntartható társadalmi és területi integrációja, a biztonság és a társadalmi befogadás erősítése	
Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése javítása	9. Társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	EFOP 2 Foglalkoztathatóság fejlesztése TOP 4 A társadalmi befogadást és az esélyegyenlőséget, valamint az életminőséget segítő helyi szinten elérhető önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása valamint a közigazgatási infrastruktúra fejlesztése	
A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer	10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	EFOP 3 Minőségi neveléshez való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése EFOP 4 Infrastrukturális beruházások a társadalmi befogadás területén	
Fiatalok elvándorlásának mérséklése	8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése 9. Társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	TOP 1 A foglalkoztatás és az életminőség javítása, családbarát, munkába segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése EFOP 3 Minőségi neveléshez való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése GINOP 5 A fiatalok tartós munkaerő-piaci integrációjának segítése	
Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	EFOP 6 Területi leszakadási folyamatok megállítása	

MARASZTALÓ ÉLETTÉR

Specifikus cél	Kapcsolódó EU 2020 tematikus célkitűzés	TOP és ágazati OP célkapcsolat	Kapcsolat a szomszéd megyék fejlesztési dokumentumaival
Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenőkörnyezet	<p>4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése</p>	<p>TOP 3 Környezetbarát közlekedési rendszerek bevezetése és a fenntartható közösségi mobilitás elősegítése, továbbá a szén-dioxid kibocsátás csökkentése</p> <p>GINOP 4 Kulturális és természeti örökségek védelme és hasznosítása</p> <p>KEHOP 2 A szennyvizek okozta környezetterhelések csökkentése, megelőzése a 200LE feletti agglomerációkban, összhangban a települési szennyvízkezelésről szóló 92/271/EGK Irányelvvel a víziközmű rendszerek hatékonyabb működtetése mellett</p> <p>KEHOP 3 Hulladékgazdálkodással kapcsolatos irányelvek végrehajtásának elősegítése; Szennyezett területek kármentesítése</p>	
Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése	<p>4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban</p> <p>10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba</p>	<p>TOP 4 A társadalmi befogadást és az esélyegyenlőséget, valamint az életminőséget segítő helyi szinten elérhető önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása, valamint a közigazgatási infrastruktúra fejlesztése</p> <p>GINOP 3 Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése</p> <p>GINOP 5 A gazdaság igényeihez igazodó képzési intézményrendszer kialakítása</p> <p>EFOP 4 A köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése</p>	
Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér	<p>9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem</p> <p>11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékony fokozása</p>	<p>TOP 4 A társadalmi befogadást és az esélyegyenlőséget, valamint az életminőséget segítő helyi szinten elérhető önkormányzati közszolgáltatások hozzáféréseinek és minőségének javítása, valamint a közigazgatási infrastruktúra fejlesztése</p> <p>EFOP 5 A közigazgatás hatékonyságának fokozása</p> <p>GINOP 3 Elektronikus közigazgatás és állami informatikai fejlesztések; Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése</p> <p>GINOP 4 Kulturális és természeti örökségek védelme és hasznosítása</p>	

MARASZTALÓ ÉLETTÉR

Specifikus cél	Kapcsolódó EU 2020 tematikus célkitűzés	TOP és ágazati OP célkapcsolat	Kapcsolat a szomszéd megyék fejlesztési dokumentumaival
Közlekedési csomópontok gyors elérése	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása	TOP 3 Környezetbarát közlekedési rendszerek bevezetése és a fenntartható közösségi mobilitás elősegítése, továbbá a szén-dioxid kibocsátás csökkentése IKOP 3 Regionális közúti elérhetőség és közösségi közlekedési kapcsolatok javítása	Heves és BAZ megye: a 21 sz. főút négygyomúsítása javítja a főút mentén lévő hevesi települések, illetve Bátonyterenyei csomóponton keresztül Ózd elérhetőségét a kapcsolódó 23. sz. főúton. A két megye dokumentumában ez a fejlesztés preferenciaként nem jelenik meg.
Fokozódó környezetbiztonság	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése	KEHOP 2 A szennyvizek okozta környezetterhelések csökkentése, megelőzése a 2000LE feletti agglomerációkban, összhangban a települési szennyvízkezelésről szóló 92/271/EGK Irányelvvel a víziközmű rendszerek hatékonyabb működtetése mellett KEHOP 3 Hulladékgazdálkodással kapcsolatos irányelvek végrehajtásának elősegítése; Szennyezett területek kármentesítése TOP 2 Települési környezeti állapot javítása	A Zagyva-Tarna vízgyűjtő program a Vízgazdálkodási Tervben megfogalmazottak alapján négy megyét érint (Nógrád, Heves, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok).

3. Prioritások beazonosítása, a célok és prioritások közti kapcsolatok

1. Gazdasági aktivitás fokozása a foglalkoztatás bővítése érdekében

A prioritás indoklása

Az NMTFK helyzetelemző fejezete rávilágít, hogy Nógrád megye versenyképessége a foglalkoztatottság, a munkanélküliségi ráta, és a GDP-hez való hozzájárulás tekintetében a magyarországi megyék között a leggyengébb. Alacsony a vállalkozói aktivitás, a kétezres évek elejétől pedig a külföldi tőkebefektetések alig bővülő volumentét leginkább a már betelepült vállalatok újrabefektetései adják.

A telepítési tényezők vizsgálatánál a helyzetelemzés rámutat, hogy a befektetések bővítésének legszűkebb keresztmetszetét a kijárható iparterületek, ezen belül is a zöldmezős lehetőségek hiánya jelenti. A támogatási konstrukciók szigorú feltételei miatt a barnamezős rehabilitáció sem tudott beindulni. A SWOT elemzés veszélyként jelzi, hogy Nógrád továbbra is kimarad a működő tőke-befektetési helyszínek közül, mivel a multinacionális cégek egyre inkább a feltörekvő országokba áramlanak majd.

Nógrádban felgyorsult a társadalom előregedése, mindemellett a fiatalok intenzív elvándorlása miatt alacsony szintű a nyelvismeret és piacképes tudás. Mind a gazdaságban, mind a társadalomban alacsony az együttműködési készség és képesség, gyenge belső kohézió szétforgácsolódott kapacitásokkal.

Nógrád megyében a K+F infrastruktúra szegényes, nincsenek intézményes kutatóhelyek. A vállalatoknál jelen van az innováció, viszont ezek a törekvések pontszerűek. Nagy szükség van egy megyei innovációs ügynökség felállítására, amely a fejlesztési aktivitásokat és együttműködést lenne hivatott támogatni, ösztönözni.

A megyei koncepció javaslattevő fejezetében kiemelt átfogó célként jelenik meg, hogy fokozódjon a vállalkozói aktivitás, a kis- és középvállalkozások versenyképessége és foglalkoztatás bővítési potenciálja. Kiválóan szolgálja ezt a célt az a lehetőség, hogy Nógrád megye hat járásából négy bekerült a szabad vállalkozási zónák közé. A betelepülési kedvet a zónákban kínált kedvezmények mellett az a tény is élénkítheti, hogy a szomszédos Közép-Magyarországi Régióban a vállalkozások támogatására igen kevés, és alacsony intenzitású forrás fog rendelkezésre állni 2014-2020 között. Feltétlen ki kell használni a jövőben azt a kedvező pozíciót, hogy a Budapesthez földrajzilag legközelebb fekvő szabad vállalkozási zóna Nógrád megyében található. Mindemellett az egységes gazdasági zóna nem kell, hogy megálljon az országhatáron. A korábbi stratégiákban felvázolt Pásztó–Bátonyterenye–Salgótarján–Losonc–Zólyom–Besztercebánya urbanizált gazdasági tengely fejlesztéséhez megfelelő kereteket adhat a határon átnyúló együttműködési program.

A foglalkoztatás élénkítése érdekében szükség van olyan intézkedésekre, amelyek fokozzák mind a megyei KKV-k, mind a befektetők munkahely-teremtési képességét. Ehhez elengedhetetlen a telepítési tényezők és a termelői infrastruktúra állapotának javítása, a vállalkozói kedv, a versenyképesség,

és az innovativitás ösztönzése, valamint a vállalkozás és befektetés élénkítéshez kapcsolódó kapacitások létrehozása, megerősítése. Meg kell teremteni azt a támogató rendszert, amely képes új vállalkozásokat „kinevelni”, életképesse tenni, infrastruktúrával és tanácsadással támogatni, fejlődési pályára állítani annak érdekében, hogy jövőbeli foglalkoztatóvá, beszállítóvá váljon.

A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése
 - a vállalkozások K+F beruházásának, a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletélénkítés, hálózatépítés, klaszterek és nyílt innováció intelligens specializáció által
3. A KKV-k versenyképességének támogatása
 - a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése
 - üzleti inkubátorházak létrehozása, valamint az önfoglalkoztatás és cégalapítás beruházásokkal való támogatása
 - önfoglalkoztatás, vállalkozói készség és vállalkozásalapítás

A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása

A prioritás általánosságban célozza meg a gazdasági aktivitás fokozását, ugyanakkor intézkedései kiemelik azon célcsoportokat, melyekre fókuszált figyelmet kell fordítani. Ebben helyet kapnak mind a legnagyobb számban jelen lévő mikro-, kis- és középvállalatok, mind a legnagyobb munkahely teremtési és bővítési potenciállal bíró nagyvállalatok. Fontos tartalékot jelentenek azok az új vállalkozások is, melyek ösztönzésére, indítására, inkubálására a prioritás hangsúlyt helyez. A prioritás összességében lefedi a javaslattevő anyagban megfogalmazott fenti specifikus célt.

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

A gazdasági aktivitás fokozásának törekvése fontos célterületének tekinti a vidéki Nógrádot is. A vidéki gazdálkodás, a helyi termékek előállítás, a falusi turizmus, a vidéki szolgáltatások körének bővítése számos ötletet ad a fiataloknak sikeres vállalkozás megalapozásához. Az infokommunikációs technológiáknak köszönhetően számos vállalkozási tevékenység ma már nincs helyhez kötve. A prioritás képzésre, tanácsadásra, finanszírozásra, inkubációra vonatkozó intézkedései szolgálják az önfoglalkoztatás elterjedését, a vidéki mikro- és kisvállalkozások megerősödését, foglalkoztatási képességének javulását is.

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM – Fiatalok elvándorlásának mérséklése

A fiatalok elvándorlásának mérséklésében szinte legfontosabb szerepe a versenyképes munkahelyek meglétének van. A prioritás e célt állítja a középpontba, mindemellett a fiatalok vállalkozni vágyó rétegét célozza meg vállalkozásképző, fiatal vállalkozásokat támogató, mentoráló és finanszírozó intézkedéseivel. A nagyvállalatok új és pótlólagos beruházásai igénylik a magas képzettséget, a gyakorlati nyelvtudást, mellyel az elvándorlásra leginkább hajlamos fiatalok rendelkeznek.

A prioritás keretében tervezett intézkedések

1.1. Támogatott, képzésbe integrált start-up fiatal vállalkozásoknak

A fiatal, képzett, tehetséges fiatalok számára megfelelő jövőképet tudunk kínálni, ha segítjük sikeres vállalkozóvá válásukat. Ehhez szükség van arra, hogy sikeres korábbi helyi példák hiányában egy új típusú, gyakorlat orientált vállalkozó képzésben vegyenek részt, melynek végére vállalkozásukat is létrehozzák. Az általános vállalkozó képzés mellett azt is segíteni kell, hogy a vállalkozáshoz szükséges szakmai képesítéseket is megszerezzék, ha az szükséges. A célcsoportra kiemelt, szervezett figyelmet kell fordítani a follow-up során, hiszen a jövő vállalkozó társadalma felé is pozitív mintát tudnak jelenteni, fokozva a megyében a vállalkozói kedvet. Cél, hogy a 2014-2020 időszak során legalább 100 sikeres vállalkozás indulását segítsük.

Kedvezményezettek:

- 35 év alatti fiatalok

Lebonyolításban közreműködők:

- képzőintézmények
- tananyag fejlesztők
- Nógrád Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- munkaügyi központok

Indikátorok:

- programba vontak száma
- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.2. Megyei KKV tanácsadó és mentor hálózat felépítése és működtetése

Mind a „kinevelendő”, mind a megyében működő, elsősorban mikro- és kisvállalkozások számára létre kell hozni azt a tanácsadó és mentor hálózatot, amely térítésmentesen, vagy méltányos térítés mellett képes a vállalkozások működéséhez, fejlődéséhez tanácsadást biztosítani. A hálózatnak le kell fednie a megye területét, illetve célszerűen minden szakterületet a pénzügyektől a munkavédelemig, vagy az iparjogvédelemig. Az intézkedés megvalósításában meglévő vállalkozás-támogatási megyei szervezetek vehetnek részt, miáltal meglévő kapacitásaik is hatékonyan hasznosíthatók.

Kedvezményezettek:

- megyei mikro- és kisvállalkozások

- vállalkozni szándékozók

Lebonyolításban közreműködők:

- Nógrád Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- más kamarák, vállalkozói szervezetek
- tanácsadók és mentorok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.3. Új inkubációs kapacitások létrehozása a gyártásban és szolgáltató iparban

Az új és fiatal vállalkozások támogatásához a megyében ki kell bővíteni az inkubációs kapacitásokat. Meg kell teremteni a gyártási és szolgáltatói inkubáció új formáit fenntartható módon. Az élnkítendő vállalkozási és betelepülési kedv igényeinek kiszolgálására javasolt a szabad vállalkozási zónák székhelyének mindegyikén gyártási és szolgáltatói inkubációs kapacitások létrehozása lehetőleg úgy, hogy fizikai megvalósításában az, vagy annak egy része illeszkedjen a térség adottságaihoz, lehetőségeihez. Az inkubátorok átmeneti segítséget jelenthetnek azon működő, növekedésben lévő mikrovállalkozásoknak is, amelyek a városi lakóövezetekből kiszorulnak. A termelő inkubátorokat szükséges irodai, és egyéb támogató szolgáltatói kapacitásokkal is felszerelni. A vidéki térségekben, különösen a turisztikai tengelyek, tematikus utak mentén új eszközként jelenhet meg a turisztikai inkubáció a védelemre szoruló falusi palóc házak egyidejű megmentésével, felújításával.

Kedvezményezettek:

- KKV-k

Lebonyolításban közreműködők:

- nonprofit szervezetek
- városi önkormányzatok és/vagy cégeik

Indikátorok:

- fejlesztett építmények területe
- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.4. Új zöldmezős iparterületek fejlesztése

A megyében legalább 100 hektárral szükséges bővíteni a rendelkezésre álló, infrastruktúrával, kiszolgáló úttal ellátott, gyorsan értékesíthető zöldmezős iparterületeket. Kiemelt célterületként kezelendő a kelet-nógrádi iparmedence Salgótarjától a megyehatárig terjedő szakasza a 21. sz. főút mellett a foglalkoztatási gondok enyhítése, illetve a szabad vállalkozási zónák által kínált kedvezmények kihasználhatósága érdekében. A fejlesztés által olyan nagyobb befektetői igények

kiszolgálására is képesnek kell lenni a megyének, amikor 20 hektárt meghaladó területen kívánnak beruházni. A fejlesztések megvalósíthatók mind önkormányzati, mind magánberuházás keretében.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok és/vagy cégeik
- magánbefektető társaságok

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- közművállalatok
- tanácsadók, ingatlanközvetítők

Indikátorok:

- fejlesztett területek nagysága
- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.5. Megyei innovációt ösztönző és közvetítő szervezet létrehozása és működtetése

A megyében működő KKV-k innovativitásának fokozásához létre kell hozni és működtetni egy olyan szervezetet, amely képes ösztönözni az innovációt, erősíteni a kapcsolati hálót a fejlesztési igények és kapacitások, illetve az innovatív vállalkozások között. Feladata továbbá a technológia transzfer és a nemzetközi együttműködések elősegítése. A kutatás-fejlesztést közelebb kell hozni a megyei vállalkozásokhoz, kiterjesztve nem kizárólag műszaki területre, hanem a cégek működésének egyéb aspektusaira is, beleértve az infokommunikációs eszközök és alkalmazások használatának elterjesztését.

Kedvezményezettek:

- nonprofit innovációs szervezet

Lebonyolításban közreműködők:

- NORRIA
- Enterprise Europe Network

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.6. Megyei befektetés-ösztönzési intézmény és kapacitások létrehozása, működtetése

Létre kell hozni a megyében azt a szervezetet, amely professzionális kapacitásokkal, marketing eszközökkel és akciókkal, proaktív fellépéssel képes a megyei kapacitások hatékony kijánlására a tőkebeáramlás és munkahelyek bővítése érdekében. Ezen szervezet lesz képes arra, hogy – egységben kezelve – ellássa a megyében lévő szabad vállalkozási zónák menedzselésének feladatait, illetve segítse, ösztönözze a már betelepült vállalkozások kapacitás bővítését, üzletfejlesztését, beleértve természetesen a hazai tulajdonú cégeket is. A szervezet segíteni képes a meglévő és új megyei,

önkormányzati kapcsolatok gazdasági irányú elmélyítését. Fontos szerepe lehet az egyéb megye-marketing tevékenységekben is, például a turisztika területén.

Kedvezményezettek:

- megyei önkormányzati tulajdonú nonprofit szervezet

Lebonyolításban közreműködők:

- Önkormányzat
- Nemzeti Külgazdasági Hivatal (HITA)
- megyei TDM szervezetek

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

1.7. Nagyvállalatok munkahelyteremtő beruházásainak támogatása

A megye legnagyobb foglalkoztatónak besorolása – kevés kivétellel – nem haladná meg a középvállalati méretet, ha nem lenne kapcsolt- vagy partnervállalkozásai miatt összeszámitási kötelezettsége. Az üzleti környezet fejlesztésével, a fejlesztési igények felkarolásával ezen vállalatok újrabefektetései kínálják a leghatékonyabban elérhető foglalkoztatás bővítési eredményeket. A fejlesztési tervek megvalósításához elengedhetetlen, hogy beruházásaik támogatása a jövőben is megvalósuljon, ha nem is európai uniós, de hazai támogatások rendszerével (pl. EKD). Kiemelten azon kapacitásbővítések támogatása javasolt, amelyek legalább 20 új munkahelyet teremtenek és tartanak meg.

Kedvezményezettek:

- megyébe települő, itt működő nagyvállalatok

Lebonyolításban közreműködők:

- megyei befektetés-ösztönző intézmény
- Nemzeti Külgazdasági Hivatal (HITA), Nemzetgazdasági Minisztérium
- munkaügyi központok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma
- teremtett munkahelyek száma

1.8. Start-up vállalkozások támogatása

A vállalkozási kedv élénkítéséhez elengedhetetlen feltétel, hogy egy különösen tőkeszegény térségben legyen lehetőség az életképes üzleti tervvel rendelkező kezdő vállalkozások támogatására a piacinál kedvezőbb feltételekkel. A kedvezményezett körben preferenciát élveznek a beruházás igényes termelő vállalkozások, az innovatív ötletek, a vállalkozóképző és inkubációs programok

résztevői, valamint a spin-off cégek. A pénzügyi eszközök kialakításánál preferált a visszatérítendő és nem visszatérítendő források kombinálása.

Kedvezményezetttek:

- kezdő vállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- Nógrád Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
- KRF Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztés Zrt.
- MAG Zrt.

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

2. Megyei KKV-k versenyképességének és innovativitásának növelése

A prioritás indoklása

Míg a területfejlesztési program 1. prioritása a vállalkozói aktivitás és a foglalkoztatás bővítését általánosan célozza, ezen prioritás megyespecifikus problémákra kíván reagálni.

Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója a megye alacsony abszorpciós képességével kapcsolatban megemlíti, hogy jellemző az alacsony fokú innovativitás, hiányoznak a jó fejlesztési ötletek. A projektek ad hoc jellegűek, nem épülnek egymásra, sokszor megalapozatlanok.

A SWOT-elemzés a gyengeségek között említi, hogy a tradicionális iparágak többsége nem tudott megújulni, alkalmazkodni az új piaci elvárásokhoz, a KKV szektor innovációs potenciálja pedig általánosan rendkívül alacsony.

A megyén belüli gazdasági kapcsolatok esetlegesen, gyengék. A kapcsolatok fejlesztésére, koordinálására eddig létrejött törekvések érdektelenségbe fulladtak, elhaltak, mindössze két helyi klaszter kezdeményezés bizonyult eddig sikeresnek. A megye belső piaca az alacsony jövedelmek miatt rendkívül szűkösnek mondható, a külső hazai kapcsolatokat az erős Budapest-orientáltság jellemzi. Az export döntő hányadát a külföldi tulajdonú vállalatok adják a beszállító ágazatokban, illetve a gépiparban. A KKV-k export megrendeléseire jellemző, hogy sok esetben alulárazott alvállalkozói szerződéseket teljesítenek, melyeknek a profitja nem helyben jelenik meg.

A megyei munkaügyi szervezet által végzett termelő infrastruktúra felmérés azt mutatja, hogy az utóbbi években csökkent a termelőkapacitások kihasználtsága. Ennek főbb okai – a belföldi kereslet mérséklődése, a külföldi kereslet csökkenése és a tőkehiány – nem változtak jelentősen, e három összetevő 70–80%-ban magyarázta az eredményt. A kapacitásbővítési tervek szerint az utóbbi években a cégek fele jobbra nem tervezett fejlesztést, bővítést. A beruházási szándékok mögött elsősorban a feldolgozóiparban tevékenykedők expanziós törekvései húzódtak meg. A legtöbb beruházást a legkisebb cégek aktiválták, körükben mégis az átlagnál alacsonyabb volt a fejlesztést

megvalósítók aránya. A beruházások között előkelő helyet foglalt el a gépi berendezések, járművek beszerzése, az épület, telephely vagy üzlet létesítése, illetve bővítése.

A megye egyetlen felsőoktatási intézményét 2013-ban bezárták. Meg kell találni annak módját, hogy a hiányzó szellemi és innovációs bázis hogyan pótolható a helyi gazdasági szereplők igényei szerint. A tudás- és/vagy kompetencia-centrumoknak megoldást kell kínálni az olyan helyzetekre, amikor munkaerőhiány okozza a kapacitások kihasználatlanságát, vagy akadályozza kapacitásbővítő beruházások megvalósítását.

A jelen prioritás – a fenti problémákra választ adva – azt kívánja elérni, hogy fokozódjon a megyében működő KKV-k versenyképessége, élénküljön fel a gazdasági szerkezetváltás a magasabb hozzáadott értéket képviselő, jövőcentrikus tevékenységek betelepítésének fokozódásával, növekedjen az együttműködés a vállalkozások között, javuljon a piaci megjelenés, erősödjenek a menedzsment kapacitások és növekedjen a technológiai színvonal.

A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése
 - A vállaltok K+I beruházásának, a termék- és szolgáltatásfejlesztés elősegítése, technológiaátadás, szociális innováció és közszolgálati alkalmazások, keresletélénkítés, hálózatépítés, klaszterek és nyílt innováció intelligens specializáció által
2. Az IKT-khoz való hozzáférés elősegítése és a technológiák használatának és minőségének fokozása
 - Az IKT-termékek és szolgáltatások, az e-kereskedelem továbbfejlesztése és az IKT iránti kereslet fokozása
3. A KKV-k versenyképességének fokozása
 - A KKV-k számára új vállalati modellt kidolgozása, elsősorban a nemzetközivé válás céljával
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével
 - a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése és a végzettségi szintek emelése érdekében

A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése

A prioritás a szerkezetváltás meggyorsítása érdekében egyértelműen támogatásra jelöli ki a magas hozzáadott értéket képviselő, jövőcentrikus ágazatok betelepítését, megerősítését. Az ezektől elvárható fenntartható, dinamikus bővülés motorját adhatja a nógrádi gazdaság felgyorsulásának, irányt mutathat új felsőfokú képzések megjelenéséhez.

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése

Az innovativitást és versenyképességet erősítő célok fokozott figyelmet fókuszálnak a hagyományos ágazatokra, ahol különösen fontos a technológiai színvonal növelése, a piac bővítése a versenyhelyzet javítása által. Megerősítendő a menedzsment kapacitások, támogatandók a technológiai fejlődést segítő közös beruházások, ágazati kezdeményezések. Ide tartozik különösen a fémfeldolgozás, a fémszerkezetek gyártása, alkatrészgyártás, a gépipar és az üvepipar.

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – Meglévő potenciálokra építő innovációs centrumok létrehozása, megerősítése

A megyében az innovációs tevékenységek pontszerűen fellelhetők, ugyanakkor a vállalatok ilyen irányú intézményi kapcsolatai szerteágazók. Meg kell találni azokat az ágazatokat, tevékenységeket, amelyeknél a megyében eléri a kritikus tudástömeget a meglévő kapacitások, kapcsolatok ahhoz, hogy téma- vagy ágazat-specifikus innovációs és tudáscentrumok jöhessenek létre. Ehhez szükségszerűen bevonandók azok a K+F és felsőoktatási intézmények, amelyek szeretnék Nógrádban saját bázisukat létrehozni. Az együttműködésekkel előnyt élveznek azok a kezdeményezések, amelyek eredményei elsősorban Nógrád megyében hasznosulnak.

A prioritás keretében tervezett intézkedések

2.1. Hagományos ágazatokba tartozó vállalkozásoknál a hozzáadott érték növelése a menedzsment kapacitások megerősítésével és üzletfejlesztéssel

Egyszerű, közvetett kisösszegű támogatási konstrukciót javasolt létrehozni (tipikusan Global Grant) a megyében, elsősorban a hagyományos ágazatokban működő KKV-k számára a versenyképességük növelése céljából. Max. 10 millió forintos összeghatárig támogatandó fejlesztések: vállalatirányítási és minőségbiztosítási rendszerek bevezetése, szoftverbeszerzés, forgalomba hozatalhoz szükséges bevizsgálások és iparjogvédelem költségei, kiállításon való megjelenés, marketing eszközök beszerzése, magyar és idegen nyelvű honlap készítés, webshop létesítés, menedzsment és speciális képzések. Az elkülönített források 75%-át a kiemelt ágazatokra koncentrálna 25% áll az egyéb szektorokban működő vállalkozások részére.

Kedvezményezettek:

- megyében működő mikro-, kis- és középvállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- forrásközvetítő vállalkozásfejlesztési szervezet (NMRVA, KRF Zrt.)

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

2.2. Vállalkozások együttműködésével megvalósuló technológiai centrumok kialakítása

Az azonos ágazatban működő vállalkozások hálózatosodását segíti a kezdeményezés, melynek lényege, hogy együttesen hozzanak létre klaszter vagy egyéb formában olyan technológiai és humán kapacitásokat, amelyek közös tevékenységüket segítik. A gyártási inkubációs programok infrastrukturális kapacitásaihoz kapcsolódóan támogatandó olyan bevizsgáló, mérő, tesztelő, fejlesztő laboratóriumok, műhelyek létesítése, melyek a vállalatok ilyen igényeit kielégítve, működtető humán kapacitásokkal együtt üzletileg fenntarthatók. A technológiai centrum tevékenységéhez kapcsolódó üzletfejlesztési és K+F aktivitások is kapcsolhatók.

Kedvezményezettek:

- megyében működő KKV-k

Lebonyolításban közreműködők:

- klaszterek
- fejlesztési nonprofit szervezetek

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma
- fejlesztett építmény nagysága

2.3. Kiemelkedő megyei ágazatokat támogató innovációs centrumok és tudásközpontok létrehozása és működtetése

A megyében tudás- és kapacitásbázissal rendelkező ágazati szereplők, illetve Nógrádban rendelkezésre álló adottságokat, kutatási területet és üzleti környezetet kihasználni és fejleszteni kívánó intézmények, kutatóhelyek, felsőoktatási intézmények, integrátorok együttműködése mentén célszerű támogatni az innovációs centrumokra és tudásközpontokra irányuló kezdeményezéseket. A megyei gazdaságfejlesztési programnak fontos célterülete az ilyen kritikus tudástömeg megerősítésének és megyébe vonzásának támogatása megfelelő inkubációs, kutatási, képzési, bevizsgálási és demonstrációs infrastruktúrák létrehozásával. Az új létesítményekhez látogató központ is kapcsolódhat, amely a tudásátadást segíti.

Kedvezményezettek:

- KKV-k
- állami kutatási és innovációs intézmények
- felsőoktatási intézmények és kutatóhelyeik
- spin-off cégek
- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- megyei gazdaságfejlesztési szervezet
- települési önkormányzatok és/vagy cégeik

Indikátorok:

- létrehozott kutatóhelyek száma
- fejlesztett építmény nagysága

2.4. Jövőcentrikus ágazatokban működő vállalkozások letelepedési, működési feltételeinek kialakítása, fejlesztése, együttműködésük ösztönzése

Nógrád megye gazdasági szerkezetváltásának, a fenntartható gazdasági fejlődés biztosításának érdekében kiemelt célkitűzés olyan üzleti környezet kialakítása, amely a megyét ilyen vállalkozások megerősítése, letelepítése céljából vonzóvá teszi. Az intézkedés olyan akciókat támogat, mint a letelepedéshez szükséges infrastruktúrák kialakítása, korszerűsítés és bővítése, hálózatok, adatközpontok létrehozása és működtetése, speciális képzések lebonyolítása. Az intézkedés kiemelt célterülete a szabad vállalkozási zónák térsége, preferált ágazatai az informatika, energetika, egészségipar és egészségturizmus, szolgáltató ipar.

Kedvezményezettek:

- gazdasági társaságok

Lebonyolításban résztvevők:

- megyei gazdaságfejlesztési szervezet
- települési önkormányzatok és/vagy cégeik
- képzőintézmények
- NORDA, MAG Zrt.

Indikátorok:

- támogatásban részesült vállalkozások száma

2.5. Megyei KKV-k munkahelybővítő és versenyképesség növelő beruházásainak támogatása

Az intézkedés a KKV-k technológiai és telephely fejlesztési törekvéseit támogatja a munkahelyek megtartása és bővítése érdekében az egész megye területén. Preferált a vállalkozási zónákban a telephelyfejlesztés kiemelt összegű támogatása, ehhez kapcsolódhat eszközbeszerzés is. Figyelmet kell fordítani arra, hogy olyan technológiai fejlesztések valósuljanak meg a megye területén, amelyekhez helyben kapcsolódik munkahelyteremtés. A projektek keretében olyan munkahelyek támogatása javasolt, amelyek esetén a térségben legalább hat hónapja bejelentett lakhellyel rendelkező munkavállalót foglalkoztatnak (szabad vállalkozási zónákra vonatkozó kedvezmény feltétellel összhangban).

Kedvezményezettek:

- legalább 2 lezárt üzleti évvel rendelkező KKV-k

Lebonyolításban résztvevők:

- MAG Zrt.

Indikátorok:

- támogatásban részesült vállalkozások száma
- teremtett munkahelyek száma

2.6. Megyei vállalkozások innovatív kezdeményezéseinek támogatása

Az intézkedés támogatja a megyében működő vállalkozások termék-, szolgáltatás- és technológia fejlesztésre vonatkozó projektjeit, amelyek a kutatási kapacitások, a piac bővítéséhez, és a helyben termelt árbevétel növeléséhez járulnak hozzá. A fejlesztésnek része lehet a K+F humán kapacitások foglalkoztatása, kapcsolódó technológiai beruházás, piacra jutás segítése, kapcsolódó K+F szolgáltatások beszerzése, vagy iparjogvédelem.

Kedvezményezettek:

- megyében működő vállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- MAG Zrt.

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma

3. Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés

A prioritás indoklása

Nógrád megye az ország egyik legerdősültebb területe egyedülálló geológiai értékekkel, számos történelmi-, természeti-, építészeti- és kulturális örökséggel, hagyományokkal. A megyei fejlődési tengelyek által körülhatárolt patkó közrefogott területe a vidékfejlesztés és turizmus övezete. Ez a térség a tájfenntartást és önfenntartást biztosítani képes mezőgazdasági magja Nógrádnak, amelynek a falu-város új egyensúlyának megteremtésében is szerepet szánunk. A prioritás a helyzetfeltárásban szereplő problémákra kíván választ adni és erősíteni a megye gazdasági- és turisztikai potenciálját. Cél a helyi érdekű gazdaságfejlesztés előmozdítása, a vidéki mikro-és kisvállalkozások foglalkoztatás ösztönzése, a vidék foglalkoztatási képességének növelése, a természeti és épített erőforrásaink, egyedi, palóc hagyományaink, történelmi, kulturális értékeink hatékony és fenntartható módon történő kihasználása.

A megye határ-menti fekvésének köszönhetően külső kapcsolatrendszerében fontos szerepet töltenek be a gazdaságfejlesztéssel is összefüggő, határon átnyúló magyar- szlovák együttműködések. Ezen határszakasz egyik legjelentősebb eurorégiós kezdeményezése a történelmi Nógrád/ Novohrad megye területére kiterjedő - 28 szlovák és 63 magyar települést lefedő - Novohrad- Nógrád Geopark létrehozása, mely a világ első, országhatárokon átnyúló nemzetközi geoparkja. A helyi gazdaság- és turizmus fejlesztése szempontjából jelentőséggel bír azon határ-menti együttműködések

támogatása, melyek lehetőséget nyújtanak a magyar-szlovák, határon átnyúló gazdasági és regionális fejlődés fokozására, ezáltal az életminőség javítására a határ mindkét oldalán.

A turizmus Nógrádban évtizedek óta a „remény ágazata”, várt dinamizálódása azonban nem következett be. Az idegenforgalomra a 2-4 napos itt tartózkodás jellemző, mely alapján megyénk pozíciója régiós és országos összehasonlításban is kedvezőtlen. Jellemző a turisztikai vonzerők egymástól független fejlesztése és piaci megjelenése, amely gátolja az attrakciók egymást kölcsönösen erősítő hatását. Annak érdekében, hogy a turizmus kifejtse gazdaságfejlesztő hatását, – elősegítve ezzel a foglalkoztatás bővítését és az idegenforgalomból származó jövedelmek növekedését – szükséges a vidék értékeire, a helyi agráriumra épülő, egymással összehangolt, egyedi turisztikai attrakciók, termékek, és tematikus, munkahelyteremtéssel járó szolgáltatások fejlesztése, valamint egységes turizmusmarketing.

A megye népességének jelentős hányada vidékies térségben él. A vidéki gazdaság fejlesztése szintén nagy tartalékokat tud megmozgatni a foglalkoztatásban, és javíthatja a város és vidék együttműködését. A zöldgazdaság, vidékgazdaság erősítése hosszútávon hozzájárul a települések önfenntartó képességének fokozásához és biztosítja a fenntartható fejlődést. A vidéki gazdaság megerősítése szempontjából fontosak az önfenntartást, önellátást segítő modell értékű komplex helyi gazdaságfejlesztési programok, termékértékesítési rendszerek, hálózatok létrehozásának ösztönzése, a helyi termék alapú marketing akciók, és az összehangolt térségi márkaépítés. A mezőgazdasági-, erdő-, hal- és vadgazdálkodási vállalkozások fejlesztése által nő a megye agrárgazdaságának versenyképessége, javul jövedelemtermelő képessége, növekszik a helyben feldolgozott termékek aránya és piaca, továbbá teret nyerne a tájhoz igazodó ágazatok.

A települési környezet biztonságának fokozása és a víz-és tájgazdálkodási problémák megoldása érdekében szükségesek az integrált víz-és tájgazdálkodási beruházások. A katasztrófák elleni védelem mellett biztosítani kell a mezőgazdaság vízigényének kielégítését, az öntözés-, halgazdálkodás, és a turizmus feltételeinek megteremtését is többfunkciós tavak létesítésével és a meglévők fejlesztésével. Az integrált vízgazdálkodási beruházások támogatása által lehetőség nyílik a területi vízkészletek megtartására, tározására, az ár- és belvizek megelőzésére, a kárelhárítás hatékonyságának növelésére. Szintén fontos feladat a megye egyedülálló természeti értékeinek megőrzése, fenntartása és védelme.

A prioritás kiemelten foglalkozik a megújuló- és hagyományos alapú energiatermeléssel és hatékonyabb felhasználással. Nógrád elektromos- és hőenergia szükségletének kielégítése jelenleg jellemzően külső forrásból származik. A helyi potenciál kihasználásával azonban a megye energiafüggősége jelentősen csökkenhet, a lakossági és közüzemi fűtési hőenergia igény vonatkozásában megközelíthetjük az önellátást. Energiaforrások tekintetében jelentős térnövekedést számunk a megújuló energiáknak, ugyanakkor fontos a hagyományos, szén alapú energia ágazat, mint stratégiai tartalék fenntartása és korszerű, hatékony felhasználási lehetőségeinek megteremtése. A megye adottságait kihasználva a bio- energetikai, valamint a napenergia hasznosítást tartjuk fontosnak, továbbá kutatási programot kívánunk biztosítani a földhő- hasznosítás feltérképezésére. A lokális energia- előállítás, illetve a fogyasztók számára elérhető szolgáltatások révén biztosított energia megfelelő felhasználása kulcskérdés a fenntartható, energia- hatékony társadalom számára.

Energiaigényünk optimalizálása révén jelentős megtakarításokat érhetünk el, ezért nagy hangsúlyt helyezünk az energiahatékonyságra. Ugyanilyen fontos a rendszerek optimalizálása, megfelelő méretezése és összhangjának biztosítása. Ezen feltételek teljesülése esetén érhetjük el, hogy a felhasznált energiaforrásaink jól hasznosuljanak. Nógrád megyében – az országos viszonyokhoz hasonlóan – az épületállomány nagy része korszerűtlen szerkezetekkel, gépészeti- és elektromos rendszerekkel rendelkezik, pazarlóan üzemel, energetikai korszerűsítésük révén azonban mérhető megtakarítások keletkeznek.

A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

3. Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása
 - a vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának ösztönzésével
 - a kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése a vállalkozások és munkavállalók alkalmazkodóképességének elősegítése és a humántőke-beruházások növelése révén
4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban
 - az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásnak támogatása a közcélú infrastruktúrákban
 - az infrastrukturális létesítményekben és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása
 - a KKV-kban az energiahatékonyság és a megújuló energiahasználatának elősegítése
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése
 - az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló célzott beruházás támogatása
 - egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése
6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése
 - a vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében

A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz

FEJLŐDŐ GAZDASÁG – Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság

A prioritás a „Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság” specifikus célhoz kapcsolódik, mivel hozzájárul a vidék lakosságmegtartó erejének fokozásához, ha az ott élők helyben munkát találnak. A helyi értékek – mezőgazdasági termékek, ásványkincsek, vízkészlet, Nógrádikumok, egyéb természeti és kulturális értékek, erőforrások – megalapozzák a helyi gazdaságfejlesztést és erősítik a város-vidék kapcsolatokat.

A prioritás keretében tervezett intézkedések

3.1. A turisztikai szolgáltatások térségi szintű, tematikus, munkahelyteremtéssel járó fejlesztése és kapcsolódó marketing tevékenységek

Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a helyi értékekre alapozott, a megye gazdaságát, foglalkoztatásának bővítését és vonzerejét erősítő szálláshelyek, turisztikai-, és egyéb, turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások térségi szintű, tematikus fejlesztésére, újak létrehozására és az azokhoz kapcsolódó marketing akciók és közös értékesítési tevékenységet célzó kezdeményezések támogatására. Cél a fogadó környezet és feltételek javítása, a turisztikai kínálat bővítése, mely hozzájárul a turisztikai potenciál erősítéséhez, a turisták tartózkodási idejének és a turizmusból származó bevételek növekedéséhez, illetve a foglalkoztatás bővítéséhez.

Kedvezményezettek:

- KKV-k
- magánszemélyek
- települési önkormányzatok
- nonprofit szervezetek
- klaszterek
- TDM szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- LEADER Helyi Akciócsoportok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő szervezetek száma
- a foglalkoztatás növekedése a támogatott szervezeteknél

3.2. A megye értékeire épülő, sajátos vonzerővel bíró, egyedi, versenyképes turisztikai attrakciók, termékek rendszerszerű fejlesztése és kapcsolódó marketing tevékenységek

Az intézkedés a megye értékeire épülő sajátos és egyedi turisztikai termékek infrastruktúrájának rendszerszerű fejlesztését, minőségének javítását, új, versenyképes attrakciók, termékek létrehozását és a hozzájuk kapcsolódó marketingtevékenység erősítését szolgálja. A beavatkozás támogatja továbbá turisztikai programok és rendezvények megvalósítását, valamint a turisztikai vonzerők megközelíthetőségét, bemutatását segítő infrastruktúra fejlesztését. A megvalósuló fejlesztések által a turisztikai vonzerők minősége javul, az új attrakciók színesítik a megye turisztikai kínálatát, melyek hozzájárulnak a foglalkoztatás bővüléséhez, a tartózkodási idő és a megyébe érkező vendégek számának emelkedéséhez, így a turizmusból származó bevételek növekedéséhez.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok
- KKV-k

- magánszemélyek
- nonprofit szervezetek
- TDM szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- turisztikai klaszterek
- LEADER Helyi Akciócsoportok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő szervezetek száma
- fejlesztéssel érintett és új attrakciók száma

3.3. Önfenntartást, önellátást segítő helyi komplex fejlesztések megvalósítása

Az intézkedésben az önmagunk ellátását és életünk természetes úton történő fenntartását, önellátó, önfenntartó életmódot és gazdálkodást segítő, szemléletet formáló helyi komplex fejlesztések jelennek meg. Ezek a fejlesztések erősítik a lokális gazdaságot és segítik a vidék fennmaradását. Cél az olyan öngondoskodó helyi kisközösségek kialakulásának elősegítése, amelyek valódi emberi igényeket elégítenek ki, biztosítva mindenki számára az értelmes munkát és a közösség tagjaként való megbecsülést. Szükséges a megye területén az önfenntartó településprogramok kialakításának, a meglévők fejlesztésének, a közösségek önfenntartását, önellátását támogató fenntartható folyamatok elősegítése. A beavatkozás támogatja a helyi közösségi, települési, település csoport szintű energetikai-, helyi termék- és helyi szolgáltatás alapú önellátásra való törekvéseket szolgáló fejlesztéseket, ösztönzi a szociális gazdaság fejlesztését, a közösségi alapú termelési és felhasználó rendszerek elterjedését.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok
- nonprofit szervezetek
- szociális vállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- helyi vállalkozások
- települési önkormányzatok
- LEADER Helyi Akciócsoportok

Indikátorok:

- helyi komplex fejlesztések száma
- önellátásba bevont lakosság száma

3.4. Helyi termékek értékesítésére alapozott struktúrák létrehozása, összehangolt térségi márka-építés, kapcsolódó marketing tevékenységek

A helyi termékek egyre szélesebb körben való elterjedése a gazdaságilag kevésbé aktív vidéki térségben hozzájárul a helyi gazdaságban működő vállalkozások megerősítéséhez, foglalkoztatási helyzetük javításához, jövedelemtermelő képességének növeléséhez és a turisztikai kínálat bővítéséhez. Az egészséges termékek fogyasztásán keresztül a lakosság életminősége javul, a helyi termékek fogyasztási szintje növekszik. Az intézkedés célja a specifikus, a megye jellegét magában hordozó, helyi adottságokra és hagyományokra épülő termékek fejlesztésének, előállításának, értékesítésének elősegítése. A beavatkozás kiterjed a térségi/megyei szintű termék- és piacfejlesztésre, közösségi-, nonprofit- és szociális gazdaságfejlesztésre, vállalkozásfejlesztésre, előállítást és piacra jutást segítő együttműködések és tanácsadási programok támogatására, képzésekre, helyi termékminősítő rendszerek és védjegy-, illetve város-vidék terméklánck kialakítására, helyi piacok újjászervezésére. A helyi termékek piacra jutásának elősegítése érdekében az intézkedés támogatja továbbá az összehangolt térségi márkaépítést és marketinget.

Kedvezményezettek:

- vállalkozások
- települési önkormányzatok
- nonprofit szervezetek
- magánszemélyek
- klaszterek
- TDM szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- megyei önkormányzat
- a megye területén működő társadalmi-, gazdasági szervezetek, érdekképviseletek
- LEADER Helyi Akciócsoportok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő szervezetek száma
- a foglalkoztatás növekedése a támogatott szervezeteknél
- létrejött együttműködések száma

3.5. A nógrádi agrárgazdaság verseny- és foglalkoztatási képességének fokozása

Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések hatására javul a megye agrárgazdaságának jövedelemtermelő képessége, növekszik a helyben feldolgozott termékek aránya és piaca, teret nyernek a tájhoz igazodó ágazatok. Cél a mezőgazdasági, erdő-, hal- és vadgazdálkodási és az ezek kapcsán előállított alapanyag-feldolgozó, valamint e tevékenységekhez kapcsolódó egyéb szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások fejlesztése, a fenntartható gazdálkodás elősegítése, verseny- és foglalkoztatási képességük növelése. Az intézkedés lehetőséget nyújt a telephely- és technológiai-, valamint az eszközállomány javítására és gépek beszerzésére irányuló fejlesztésekre, energiahatékonyság javítására, klaszterek kialakítására, képzésekre, oktatási-nevelési központ kialakítására,

a mezőgazdasági növénytermesztésből és állattartásból származó termékek feldolgozására, a melléktermékek energetikai célú hasznosítására, tájjellegű biotermékek előállítására, a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítésére. Az intézkedés támogatja az ökológiai termelés kiteljesedését elősegítő fejlesztéseket és mintagazdaságok, tangazdaságok létrehozását, valamint a vadon termő növények (erdei termékek, gyógynövények) gyűjtését, feldolgozását és termelését, mely az ökológiai gazdálkodás speciális területe. Nógrád megye az előregedéssel fokozottan sújtott vidéki térségek közé tartozik, így a gazdálkodók átlagéletkora is magas, ezért kiemelt fontosságú a termelői korösszetétel javítása érdekében a fiatal gazdák támogatása, képzése, vállalkozások elindításának segítése. A hatékony piaci fellépés és a termelési színvonal emelése érdekében szükséges a gazdasági szereplők közötti kapcsolatok erősítésének ösztönzése, termelői, vállalati együttműködések létrehozása.

Kedvezményezettek:

- KKV- k
- magánszemélyek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- MVH
- a megye területén működő társadalmi, gazdasági szervezetek, érdekképviseletek
- LEADER helyi akciócsoportok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő vállalkozások száma
- a foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál
- létrejött együttműködések száma

3.6. Integrált vízgazdálkodási beruházások támogatása, természeti kockázatok megelőzésének, az ellenálló-képesség fokozásának elősegítése

A települési környezet biztonságának fokozása és a víz-és tájgazdálkodási problémák megoldása érdekében szükséges azok integrált kezelése. A területi vízgazdálkodásban az egyre gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási helyzetekből fakadó körülmények kezelésére kell felkészülni, mely a vízkészletek megtartása, tározása mellett az ár- és belvizek megelőzését, a kárelhárítás hatékonyságának növelését, az ezt célzó létesítmények jó állapotba hozását és annak fenntartását teszik szükségessé. Az intézkedés célja olyan tevékenységek támogatása, melyek biztosítják, hogy a megye ne hordozza magában katasztrófák veszélyét, a tájkép, a természet sérüléseit. Szükséges az árvízi veszélyhelyzettel érintett területek környezetbiztonságának növelése, környezeti állapotának javítása, az ár és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése az ár- és belvízvédelmi infrastruktúra fejlesztésével. A megye lakosságának katasztrófák elleni védelme mellett biztosítani kell a mezőgazdaság vízigényének kielégítését, az öntözés- és halgazdálkodás feltételeinek megteremtését. Szintén fontos feladat a megye biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhelyek hosszú távú fenntartásának biztosítása, természetvédelmi területeink, egyedülálló természeti értékeink megőrzése, fenntartása és védelme. A természetes vizek, valamint a

mesterséges víztározók, tavak jelentős szerepet vállalnak a klímaváltozás hatásainak enyhítésében. A meglévő vizes élőhelyek megóvása, de emellett újak létrehozása alapvető ökológiai és gazdasági érdek globálisan és lokálisan egyaránt. E területen Nógrád adottságai és lehetőségei kitűnőek, ezért fontos a vízgazdálkodás fejlesztése tisztavízű, környezeti és gazdasági értéket hordozó, öko- centrikus tavak, víztározók létrehozásával. Az intézkedés támogatja többfunkciós, turizmusban is hasznosítható, az emberek kikapcsolódását szolgáló pihenő és horgásztavak, valamint gazdasági jellegű halastavak és a mezőgazdaság vízigényének kielégítését szolgáló öntöző tavak létesítését, a meglévők fejlesztését.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok és intézményeik
- nonprofit szervezetek
- vállalkozások
- érintett területi államigazgatási szervek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- LEADER helyi akciócsoportok
- vízügyi igazgatóságok

Indikátorok:

- árvízvédelmi intézkedések előnyeiben részesülő lakosság száma
- támogatásban részesülő szervezetek száma

3.7. Energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása a köz- és magánszférában

Az energiahatékonyság hozzájárul az egészséges épített környezet kialakításához, munkalehetőséget, munkahelyet teremt elsősorban a rendkívüli mélyponton lévő építőipar részére és jelentős mértékben csökkenti a környezeti terhelést. Az intézkedés támogatja a megújuló- és a hagyományos alapú energiatermelést, valamint az energiagazdálkodás szempontjából fontos lokális előállítású és helyben felhasznált elektromos és hőenergia előállítását és az energiagazdálkodás megkerülhetetlen részét képező energia- hatékony működést. Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a családok, az állami és önkormányzati intézmények, vállalkozások által használt épületek energiahatékonysági korszerűsítésére, új kis energiaigényű épületek építésére, energiahatékonysági intézkedések támogatására, nem épületekhez kapcsolódó közfeladat-ellátás energiahatékonysági beavatkozások megvalósítására.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok és intézményeik
- vállalkozások
- magánszemélyek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- kamarák
- LEADER helyi akciócsoportok

Indikátorok:

- jobb energiafogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma
- energetikailag hatékonyabb középületek száma
- a gazdasági szférában megvalósult energetikai fejlesztések száma
- elért energia-megtakarítás

3.8. Öko- szemléletet erősítő kisprogramok támogatása

Az intézkedés célja, hogy a megyében minél szélesebb körben terjedjenek el a környezettudatos viselkedésformák és szemlélet. Az intézkedés keretében támogatott kisprogramok és akciók erősítik az öko- szemléletet, hozzájárulnak a természet- és környezetvédelemhez, közösségépítéshez, valamint az emberek olyan irányú szemléletformálására törekednek, amely során elsajátíthatják a fenntartható életmód kialakításához szükséges készségeket, kompetenciákat. A megvalósuló fejlesztések és tevékenységek a környezet jövő generációk számára történő megőrzése érdekében a környezeti kihívásokra adnak választ, a közösség önfenntartó erejét, a helyben előállított termékek fogyasztásának ösztönzését, a közösségi csoportok humán erőforrásainak aktivizálását teszik lehetővé.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok
- érintett területi államigazgatási szervek
- a megye területén működő társadalmi-, gazdasági szervezetek, érdekképviselők
- LEADER Helyi Akciócsoportok

Indikátorok:

- támogatásban részesülő szervezetek száma
- megvalósult programok száma

4. Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében***A prioritás indoklása***

Ezen prioritás a helyzetelemzésben feltárt társadalmi folyamatokat érintő hiányosságokra, nehézségekre kíván reagálni. A megye népessége az országos ütemet lényegesen meghaladó mértékben fogy, nagyfokú előregedés jellemző. A többségi és kisebbségi társadalom tagjai közötti

kirekesztés fokozódik, az integráció egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, ezért javulás csak hosszú távon, az tudás és foglalkoztatás biztosításától, elérhetővé tételétől remélhető.

Megye gazdaságának, iparának hanyatlása magával hozta a helyi társadalom nagyfokú korrodálását.

Az elmúlt két évtizedben a fejlődőképes, alkalmazkodni tudó munkaerő nagy számban hagyta el a megyét, illetve annak munkaerőpiacát. Ezt a folyamatot szükséges mielőbb megállítani, mert az aktív korú népesség nagyfokú elvándorlása tovább súlyosbodó demográfiai, gazdasági és társadalmi problémákat okoz Nógrád megyében.

A megyére az aktív korúak nagyarányú elvándorlása a jellemző. Az idős emberek egyedül maradtak, gyermekeik megyén kívülre költöztek. A demográfiai öregedés folyamata a megyében az országos átlagot jelentősen meghaladja. Az eltartottsági ráta Magyarországon Nógrád megyében a legmagasabb!

A megye foglalkoztatottsági és munkanélküliségi mutatói alapján hazánk egyik legkritikusabb térsége. A foglalkoztatottsági szint itt a legalacsonyabb, miközben a munkanélküliségi ráta itt a legmagasabb. Az aktív korú lakosság iskolázottsági szintje nem éri el az országosan jellemző mértéket, a problémát tovább mélyíti, hogy a diákok nem a munkaerő-piaci igények, hanem a helyi képzési kínálat alapján választanak iskolát, szakmát, ezzel megalapozva későbbi társadalmi hátrányait.

A Nógrád megyében élő aktív korú, a munka világából tartósan kiszorult emberek munkavállalási kompetenciái vagy nem megfelelőek, vagy a többszöri tartós munkanélküliség miatt leépültek. A nem megfelelő szociális stratégiák és munkavállalási kompetenciák, az elavult ismeretek, valamint a XXI. században megkövetelt digitális írástudás, infokommunikációs ismeretek és az idegen nyelvek ismeretének hiánya kiszorítja a hátrányos helyzetű embereket a munkaerőpiacról, tartósan a társadalom perifériájára sodorva az aktív népesség jelentős csoportját.

A többgenerációs munkanélküli családok diszciplináris segítség nélkül nem képesek visszajutni a munkaerőpiacra, különösen nehéz a középkorú nők vissza vagy bekerülése a munka világába. A megyét 20 éve jellemző, többszörös munkaerő túlkínálat ellehetetleníti a romák, a megváltozott munkaképességű és/vagy fogyatékkal élők munkaerő-piaci érvényesülését. Gazdasági talpra álláshoz kiemelt feladat e hátrányos csoportok be/visszavezetése a munkaerőpiacra, a foglalkoztatottságukat gátló tényezők felszámolása.

A megyében emellett a munkavállalást segítő szociális szolgáltatások biztosítása is fontos feladat. Nógrád társadalmának megújításához célcsoport és probléma specifikus módszerek kidolgozása és megvalósítása szükséges a meglévő eszközök alkalmazásával és bővítésével.

A roma lakosság aránya a megyében közelít a 20%-hoz, rájuk fokozottan érvényes az aluliskolázottság, szakmanélküliség, munkanélküliség, mostoha lakáskörülmények, tömeges nélkülözés, telepszerű elhelyezkedés, szubkultúra lét, gyakran visszahúzó szocio-kulturális háttér. Az aluliskolázottság, a munka világtól való távolmaradás és a kulturális tradíciók miatt különösen nehéz a roma nők munkaerő-piaci helyzete. Továbbnehezíti a romák munkaerő-piaci integrálását a többségi társadalomra jellemző előítéletes gondolkodás, melynek lebontása nélkül a társadalmi integráció nem lehet eredményes.

A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése
 - munkaerő-piaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén
 - a nem dolgozó és nem tanuló fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja
 - önfoglalkoztatás, vállalkozói készség és vállalkozásalapítás
 - a nemek közötti egyenlőség biztosítása, a munka és a magánélet összeegyeztetése
 - a munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez
 - aktív és egészséges idősödés
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem
 - a rászoruló városi és falusi közösségek fizikai rehabilitációjának és gazdasági fellendülésének támogatása
 - a szociális vállalatok támogatása
 - aktív befogadás
 - a társadalom peremére szorult közösségek - például a romák - integrációja
 - a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékonyságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem
 - a megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat
 - a szociális gazdaság és vállalkozások ösztönzése
 - közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba
 - oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével
 - a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkorai nevelésben, mind az alap- és középfokú oktatásban
 - a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése és a végzettségi szintek emelése érdekében
 - az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, továbbá az oktatási és képzési rendszerének a munkaerő piaci igényekhez való jobb igazítása

A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM – Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára

A testileg és mentálisan egészséges társadalom egy térség fejlesztésének előfeltétele. Ennek érdekében meg kell teremteni az egészséges élet alappilléreinek – a fizikai, és mentális egészség, a családi kötelek, és a közösséghez tartozás – biztonságát. Térség- és célcsoport specifikus felkészítő programok megvalósításával a munkára kész állapot elérését kell elősegíteni. A lakosság egészségtudatosságának növelése az egészségfejlesztési programok elterjesztése segíti az egészséges megyei társadalom megvalósítását. Az egyén, a család, és a közösség lelki egészségének helyreállítása, fenntartása és a lelki egészségnek, mint szemléletnek és gyakorlatnak a közkultúra részeként való előmozdítása érdekében szükséges, hogy minél több legyen a kiegyensúlyozott, a stressz helyzetekkel megküzdni képes egyén és közösség. A lakossági fizikai aktivitási szint fokozása jótékonyan hat a társadalmi depresszió kezelésére.

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM – Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáférése javítása

A tudáshoz való hozzáférés biztosítja a hátrányos helyzetű rétegek számára az integrált társadalom irányába történő elmozdulást. A hátrányos helyzet átörökítésének, újratermelődésének megállítása a gyerekek és fiatalok esélyeinek növelésével történik. A roma népesség, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásánál kiemelten kell figyelni a csoportok szocializációs és szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Előtérbe kell helyezni a hátrányos helyzetű nőket támogató iskolai és foglalkoztatást segítő programokat. Tartósan munkanélküli aktív korúak munkaerő-piaci esélyeinek növelése során nemcsak az egyén, hanem családja esélyeit is javítani kell.

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM – Fiatalok elvándorlásának mérséklése

A fiatalok elvándorlásának csökkentésére a fiatal, (szak) képzett munkaerő megyében tartása, letelepedése céljából ösztöndíj-, tehetség- és letelepedési alapok létrehozása, valamint a tehetséges fiatalok mentorálása hatékony eszköz e célkitűzések keretében.

AKTÍV, KREATÍV, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM – Integrált térségi programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére

Alapvető feladat a sérülékeny csoportok társadalmi és munkaerő-piaci aktív befogadásának elősegítése. A gyermekszegénység felszámolása a generációkon keresztül öröklődő szegénység megtörésével érhető el, kizárólag a szülők munkaerő-piacra juttatása járhat ennek hosszú távú megszüntetésével. A generációs szegénység kezeléséhez nem elegendő az időleges segélyek és juttatások biztosítása, szükséges a stabil anyagi háttér megteremtése. A különböző csoportokkal szemben megnyilvánuló diszkrimináció megszüntetése jelentős részét képezi a kirekesztettség kezelésének. A differenciált hátrányokkal sújtott csoportok – úgymint a fogyatékkal élők, a nemzeti-etnikai kisebbséghez tartozók – integrációjának fokozása a kiegyenlített társadalmi és munkaerő-piaci viszonyok javulását kell, hogy eredményezze. Ezek a súlyos és mélyen gyökerező társadalmi problémák kizárólag interdiszciplináris megközelítéssel kezelhetők.

A prioritás keretében tervezett intézkedések

4.1. Szegénység elleni küzdelem térségi modell programok megvalósításával

A társadalmi leszakadás meghatározó részben a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. Társadalmi felzárkózáshoz feltétlenül szükséges egyfelől a szegénység okainak megszüntetésére való törekvés, a szegénység kialakulásának megelőzése, másfelől a szegénységből fakadó jelentős hátrányok csökkentése. A szélsőséges élethelyzetek, kirívó társadalmi különbségek, a társadalmi zár-ványok kialakulása, s az ehhez kapcsolódó esélytelenség, a hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése a megye társadalmának stabilitását, fenntarthatóságát, biztonságát veszélyeztetik. A megye keleti részében a deprivált élethelyzetek megszüntetésére elindított, eredményt felmutatni tudó programok például a gyermekszegénység, életviteli hátrányok felszámolása folytatására, kiterjesztésére nyílik lehetőség.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok

Indikátorok:

- megvalósult programok száma
- programba bevont hátrányos helyzetű személyek száma

4.2. Közmunka programok hatékony megvalósítását segítő fejlesztések, képzések támogatása

A hátrányos társadalmi csoportok generációinak egyes csoportjai számára kizárólagosan a közmunka ad lehetőséget a foglalkoztatáshoz szükséges munkakultúra elsajátítására. A közmunka akkor töltheti be ezt a funkciót eredményesen, ha új alapokra helyezett, térségeket célzó, értékteremtő, közösségépítő – optimális esetben a térség területi hátrányait is felszámoló – munkák valósíthatók meg. A közmunka eszköze kell, hogy legyen a munkaerő-piaci szocio-kulturális hátrányok leküzdésének. Integrálás eszköze, melynek keretében a későbbi tartós foglalkoztathatósághoz, munkaerő-piaci kompetenciák sajátíthatók el, az egyén megfelelő szakmai jártasságot szerez egy-egy munkaterületen, amelyre alapozva a későbbiekben jó eséllyel tud munkát vállalni. Az integráló közmunka a kiválasztást követően pszicho-szociális felkészítést, szakmai képzést és hosszabb távú foglalkoztatást biztosít. Az intézkedés támogatja, hogy a sikeres közmunkaprogramok megvalósításának legjobb gyakorlatai megosztásra kerüljenek.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek
- települési önkormányzatok

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok

Indikátorok:

- a program elhagyásának időpontjában képesítést szerző résztvevők
- a program elhagyásának időpontjában munkát keresők száma
- a program elhagyása után 6 hónapon belül jobb munkaerő-piaci lehetőségekkel rendelkező résztvevő

4.3. Munkahelyi integrálásra orientált képzési programok

A gazdasági fejlődés alapja a képzett, a változásokhoz gyorsan alkalmazkodni képes munkaerő.

Ezen intézkedés keretében olyan beavatkozásokat támogatunk, amelyek képesek a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően a munkaerő versenyképességét, a szakképzettséggel rendelkezők foglalkoztathatóságát, illetve munkahelyi kompetenciáit javítani, növelni a vállalkozások versenyképességét, a technológiai fejlődéshez való alkalmazkodást és ösztönözní a foglalkoztatókat a munkavállalók tudásának folyamatos fejlesztésére. A képzők az oktatási programokat a munkatapasztalat megszerzését biztosító vállalkozásokkal szoros együttműködésben alakítják ki.

Kedvezményezettek:

- képzők
- gazdasági társaságok

Lebonyolításban közreműködők:

- kamarák
- gazdasági társaságok

Indikátorok:

- képzésekbe bevontak száma
- a program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma

4.4. Fiatal értelmiség helyben tartására irányuló megyei programok támogatása

Egy megye legmobilabb rétegei (a diákok, a pályakezdő fiatalok) általában a jövő szempontjából kiemelt társadalmi csoportot képeznek. Sem a fiatalok, sem a kiemelkedő tehetségek megtartásához nem elegendő pusztán a munkahely és a lakóhely megléte.

Egyre fontosabb szerepe van a helyi kulturális gazdagságnak, aktív helyi közösségeknek, a helyi miliőnek. Azok a térségek képesek megtartani a fiatal értelmiségi rétegét, melyek – egyedi atmoszférájából fakadó lehetőségek révén – a világ számos pontján megfordult személyiségeknek is vonzó életlehetőségeket tudnak kínálni. Lehetőség nyílik ösztöndíjak, önálló életkezdési támogatások, egyedi térségi programok létrehozására, amelyek a helyi értelmiségi humán erő helyben tartását célozzák meg. Az intézkedés befogad innovatív kezdeményezéseket.

Kedvezményezettek:

- települési önkormányzatok
- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- gazdasági társaságok
- nonprofit szervezetek

Indikátorok:

- megvalósult programok száma
- helyben tartott fiatal értelmiségiek száma

4.5. Alternatív foglalkoztatás bővítő programok támogatása

Ezen intézkedés keretében nyílik lehetőség az alternatív foglalkoztatási lehetőségeket biztosító szociális vállalkozások, szövetkezetek, helyi civil együttműködés alapján létrejövő kezdeményezések támogatására. Ezek, mérhető gazdasági teljesítményük mellett, a felzárkózás szempontjából kiindulási alapot nyújtó társadalmi integrációs funkciót is képviselnek, foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőséget biztosítanak a hátrányos helyzetű, elsődleges munkaerőpiacról kiszorult, a társadalom peremén élő emberek számára. Az intézkedésben támogathatóak azok az integrálást előkészítő alternatív foglalkoztatási formák illetve hozzájuk kapcsolódó képzések, amelyek munkaerő-piaci elvárásokra készítik fel a hátrányos helyzetű embereket, fogyatékkal élőket, megváltozott munkaképességűeket, börtönből szabadultakat, vagy olyan célcsoportoknak teremtenek munkalehetőségeket, amelyek nem tudnak rugalmasan alkalmazkodni a munkaerő-piachoz (például fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők). Az intézkedés innovatív kezdeményezések befogad.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek
- szociális vállalkozások, szövetkezetek
- nonprofit vállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- munkaügyi központok
- fogyatékkal élők érdekvédelmi szervezetei

Indikátorok:

- a program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma
- képzésekbe bevontak száma

4.6. Megyei munkahelyteremtést segítő paktumok létrehozása, működtetése

Nógrád megye foglalkoztatáspolitikai szereplői együttműködésének keretében a megyében feltárt munkaerő-piaci problémák kezelése, európai gyakorlatok adaptációjával közös megoldások keresése, a partnerek gazdasági és humanerőforrás fejlesztési elképzeléseinek, erőforrásainak összehangolása és foglalkoztatást elősegítő programok közös megvalósítása a cél. A megyei foglalkoztatási partnerség közös felelősségvállalása érdekében interaktív információcserét kell kialakítani a partnerek közt a munkaerő-piaci információk gyors és torzításmentes áramlásának érdekében, elősegítve ezzel a hatékony döntéseket. A paktumnak elő kell segítenie a területi foglalkoztatási problémák kezelését, közvetetten a munkahelyek megtartását, újak létrehozását, a helyi foglalkoztatási viszonyok javítását.

A megye keleti és nyugati területein eltérő foglalkoztatási problémák vannak, ezek kezelésére eltérő megoldásokat kell keresni, ezért indokolt a két terület külön választása a foglalkoztatási paktumok létrehozásakor is.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- munkaügyi központok
- kamarák
- képzők
- gazdasági társaságok

Indikátorok:

- létrehozott, támogatott paktumok száma
- paktumokban résztvevő szervezetek száma

4.7. Időskorúak gondozását segítő civil kezdeményezések támogatása

*„Öleljük az öregséget és szeressük,
Tele van gyönyörűséggel, ha élni tudunk vele.” - Seneca*

Olyan otthon történő gondozást, újszerű segítséget biztosító egyedi programok, hálózatok elindítására van szükség, amelyek szolgáltatásai eltérnek és/vagy kiegészítik az állam által biztosított szolgáltatásokat, és hozzájárulnak az idős emberek életminőségének javításához. Olyan újszerű kezdeményezések szükségesek, amelyek hozzásegítik az idős embereket a társadalomban való boldogulásukhoz, készségeik, képességeik aktualizálásához, fizikai és szellemi aktivitásuk minél további fenntartásához. A fiatalok és idősek közötti generációs hidak, „klikkelj nagyit”, „főz együtt nagyival” jellegű és egyéb innovatív programok valósíthatók meg.

Kedvezményezettek:

- nonprofit szervezetek
- szociális vállalkozások

Lebonyolításban közreműködők:

- települési önkormányzatok

Indikátorok:

- támogatott kezdeményezések száma
- programba bevont időseket segítő személyek száma
- programba bevont idősök száma

4.8. Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáféréseinek javítása

A fiatalok munkaerő-piaci integrálódása egyre fontosabb gazdasági és szociális kérdés. A foglalkoztathatóság alsó képzettségi küszöbe megnőtt. Ma már megfelelő szakképzettség vagy szakképzettségek nélkül nem vagy ritkán alkalmaznak munkavállalót. Az, aki nem kapcsolódik be a tanulásba hátrányos helyzetbe kerül, és leszakad a társadalom tanuló tagjaitól. A fiatalok munkanélkülivé válásának legfőbb oka az oktatásból képzettség nélkül kikerülés. A magas színvonalú kisgyermekkorai nevelés biztosításának a korai iskolaelhagyás megelőzésében is jelentős szerepe van. A szociálisan hátrányos helyzetű családokból iskolázásba érkező gyerekek számára, a tanulási kudarcok megelőzése és kezelése, valamint a hiányos kompetenciák fejlesztése szükséges. A tanulók egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodó tananyagok alkalmazására, vonzó tanulási környezet teremtésére van szükség. A korai iskolaelhagyók számára olyan rugalmas tanulásszervezési kereteket, hatékony tanulási módszerek és lehetőségek elérhetővé tételét, valamint továbbhaladási utakat kell kialakítani, amelyek az egyéni fejlődés függvényében teszik lehetővé az egyes iskolafokokozatok és képzési formák közötti átmeneteket.

Az iskolai lemorzsolódás hosszú távú gazdasági és társadalmi következményei jelentős szegénységi kockázathoz vezetnek, ezért az iskolai lemorzsolódás elleni küzdelem a fiatalok társadalmi kirekesztődéssel szembeni védelmének egyik módja. A korai iskolaelhagyók számának csökkentése kulcsfontosságú intézkedés a helyi stratégiában kitűzött cél.

Kedvezményezettek:

- oktatási intézmények
- nonprofit szervezetek

Lebonyolításban közreműködők:

- munkaügyi központok
- települési önkormányzatok

Indikátorok:

- programba bevont hátrányos helyzetűek száma
- a program elhagyása után 6 hónapon belül jobb munkaerő-piaci lehetőségekkel rendelkező résztvevők száma

5. Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára

A prioritás indoklása

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió 3.1.1 fejezetének 34. ábrája meghatározza a funkcionális térségeket, melyet figyelembe vettünk a megyei prioritások meghatározásakor. Salgótarján és Bátorlyerénye térsége tekinthető a megyén belül urbanizált területnek, míg annak többi része vidékies térségként definiált. Nógrád megyében a gazdaság és a társadalom helyzetének vizsgálatakor helyi szinten is alapvetően két területet tudunk lehatárolni: Kelet-Nógrádot és Nyugat-Nógrádot.

A megye nyugati részén működik a legtöbb multinacionális vállalat, míg a kisvárosi életminőség nem minden tekintetben feleltethető meg ezen vállalatok igényeinek, ezért szükségesnek látjuk a hívogató, vidéki üzleti környezeti és élettér kialakítását és fejlesztését (Rétsági, Balassagyarmati, Szécsényi és Pásztói Kistérségek), valamint az üzleti, logisztikai szolgáltatásokat erősítését. Kelet-Nógrádban többségben vannak a hagyományos ágazatok, illetve a KKV-k, ezért az urbanizált életterek revitalizációja és vonzerejének fejlesztése a célunk a Salgótarjáni és Bátorlyerényei Kistérségekben, ahol még kézzel foghatók a korábbi letűnt ipari tevékenységek nyomai.

A megyei területfejlesztési koncepció javaslattevő anyagában célként határoztuk meg a modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér kialakítását, az egészséges, vonzó emberközpontú lakó-és pihenő környezetet, a korszerű, elérhető intézményi struktúrát és szolgáltatásrendszert. További cél a közlekedési csomópontok gyors elérése, illetve a fokozódó környezetbiztonság.

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk a város és vidék együttműködését, kapcsolatrendszerét. A helyi gazdaság fejlesztése viszont nem valósulhat meg helyi közösségfejlesztés nélkül.

Igényként fogalmazódik meg a kor elvárásainak megfelelő színvonalú közúti és vasúti hálózat megléte, mely nem csak a közlekedés feltételeit teremti meg számukra, hanem az áruszállításban is meghatározó. A városi közlekedés egészséges, környezetbarát megteremtésének a kerékpárutak fejlesztése és kiépítése adhat teret. A tartalmas szabadidő eltöltése minden korosztály számára fontos, ezért a tömegsport feltételeinek megteremtése, illetve a természeti környezeti fejlesztések, szabadterei programok, rendezvények szervezésének támogatása indokolható.

Az úthálózat fejlesztése mellett indokolt az üzleti infrastruktúra továbbfejlesztése, valamint az intézményhálózat, illetve az oktatás színvonalának javítása, a munkáltatói igényeknek való megfeleltetése. Az informatikai és kommunikációs hálózatfejlesztések, a kommunális közműfejlesztések, illetve a megújuló energiaforrásokra alapuló helyi, mikrotérségi rendszerek fejlesztése a nógrádi élettér vonzóbbá tételét segítik.

A helyi foglalkoztatás elősegítése, a gyermek és családbarát munkahelyek kialakítása az intézményhálózati fejlesztések mellett a fiatalok elvándorlásának megakadályozását célozzák. Az oktatási intézmények fejlesztése, a hatékony nevelés létfontosságú alapfeltétele. A társadalmi esélyegyenlőség megteremtése indokolja a szociális szolgáltatások infrastrukturális fejlesztését. Az idősek embereknek és a fogyatékkal élőknek a megfelelő feltételek biztosítása szükséges.

A prioritás az életterek feltételeinek javítását, a lakókörnyezet fejlesztését szolgálja. A vonzó, biztonságos és funkciógazdag települési környezet létrehozása, a települési környezet állapotának javítása a cél.

A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban:
 - Alacsony feszültségű intelligens elosztórendszerek kialakítása
 - A városokban alacsony széndioxid-kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása
 - A kis széndioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, erőforrás-hatékony és környezeti szempontból fenntartható gazdaságra való áttérés támogatása az oktatási és képzési rendszerek reformja, a készségek és képesítések munkaerő-piaci igényekhez való igazítása, a munkavállalók képzési szintjének emelése, valamint a környezettel és energiával foglalkozó ágazatokban történő munkahelyteremtés révén
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése
 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló célzott beruházás támogatása
 - Egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására és katasztrófavédelmi rendszerek kifejlesztésére irányuló beruházások elősegítése
6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése
 - A hulladékgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében
 - A vízgazdálkodási ágazat jelentős beruházási szükségletének kielégítése a környezetvédelmi vívmányok követelményeinek teljesítése érdekében
 - A városi környezetfejlesztést célzó intézkedések, ideértve a rozsdáövezetek helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása
 - Multi modális egységes európai közlekedési térségek támogatása a transzeurópai közlekedési hálózatba (TEN-T) való beruházás által
 - A regionális mobilitás fokozása a másodrangú és harmadrangú csomópontok TEN-T infrastruktúrához történő kapcsolódásával
 - Környezetbarát és alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési rendszerek kifejlesztése és a fenntartható városi mobilitás elősegítése
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem
 - Beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra

- A rászoruló városi és falusi közösségek fizikai rehabilitációjának és gazdasági fellendülésének támogatása
- Aktív befogadás

11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása

- Az intézményi kapacitás és az ERFA végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási hatékonyság és közszolgáltatások megerősítése által, valamint az ESZA által támogatott intézményi kapacitásra és közigazgatás hatékonyságára irányuló intézkedések

A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz

MARASZTALÓ ÉLETTÉR – Egészséges, vonzó, emberközpontú lakó- és pihenő környezet

Fontos, hogy a Nógrádban élő vagy kikapcsolódó emberek egy kellemes, tiszta környezetben komfortosan és biztonságban érezhessék magukat. Feltétele ez a nyugodt családi létnek, az egészséges életnek, a kellemes pihenésnek, illetve közvetetten a gazdasági aktivitásnak is. Festői kis falvainkba nem telepednek be a családok, ha elmarad az informatikai hálózatok fejlesztése. Nem fog fellendülni a turizmus, amíg az attrakciók környezete nem lesz rendezett és biztonságos.

A prioritás az egészséges és élhető családbarát környezet kialakítását támogatja, a lakosság életminőségének emelkedéséhez, illetve helyben tartásához járul hozzá a települési környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése révén.

MARASZTALÓ ÉLETTÉR – Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A lakosság fogyásának megállításában kétségtelen szerepe van a fejlett intézményi struktúrának, a szolgáltatások gyors elérésének. A 2007-2013 időszakban számos olyan közintézménynek nem jutott fejlesztési forrás, ahol kapacitáshiány mutatkozik, vagy új módszert, technológiát kívántak bevezetni. 2014-2020 között nem maradhat el a kapacitáshiányos, korszerűtlen intézmények fejlesztése, a jelentős vonzerővel bíró településeken új férőhelyek létrehozása. Az akadálymentesítés Magyarországon az 1997. évi LXXVIII. törvény által vált kötelezővé, ezáltal figyelembe kell venni, hogy a közszolgáltatásoknak egyenlő eséllyel hozzáférhetőnek kell lenniük. A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése, és ezáltal a fogyatékos emberek életminőségének javítása a cél. A prioritás a munkába állást és a családokat segítő intézmény- és hálózatfejlesztést segíti. Szükséges a bölcsődei kapacitásbővítés támogatása, az óvoda épületek korszerűsítése és kapacitás bővítése, a családi napközik kialakításának és működtetésének támogatása, az iskolák, az orvosi rendelők, a kulturális szolgáltatások színtereinek, illetve az egyéb közszolgáltatások fejlesztése.

MARASZTALÓ ÉLETTÉR – Modern, szolgáltatásokban bővelkedő városi élettér

A lakosság elvándorlása nem csak a vidéki térségre, hanem városainkra is jellemző. Az ott lakó középréteg is számos szolgáltatásért gyakran utazik a fővárosba. Folytatódnia kell a városok és várostérségek, a településközpontok, funkcióhiányos településrészek megújításának, a családok számára vonzó és biztonságos feltételek megteremtésének. Vonzó települési környezet és infrastruktúra kialakítása szükségszerű.

MARASZTALÓ ÉLETTÉR – Közlekedési csomópontok gyors elérése

Hiába fejlett a Nógrád megye körüli közlekedési csomópont hálózat, azok elérése a megye legtöbb részéről körülményes, vagy méltatlan állapotokat tükröz. A Hatvan-Salgótarján vasútvonal rekonstrukciója elengedhetetlen, illetve bekapcsolási lehetőséget is kínál a várostérségi közösség közlekedésbe. Elengedhetetlen a közlekedési hálózat fejlesztése mind a közút, mind a vasút tekintetében. A 21. sz. főút kiszélesítésének be kell fejeződnie, az alsórendű úthálózat felújítását és bővítését pedig feltétlen folytatni szükséges. A fontosabb gazdasági csomópontokhoz kapcsolódó elérhetőségek javításával, valamint a belterületek elkerülésével a települések belső forgalma csökkenthető. A munkába járás biztonságát és az ökoturizmust új kerékpárutaknak kell szolgálni.

MARASZTALÓ ÉLETTÉR – Fokozódó környezetbiztonság

A klímaváltozás hatására szélsőséges időjárási viszonyokkal, özvívízszzerű esőzésekkel, viharokkal kell számolnunk, melyek következtében a viharkárok, a magas vízállás komoly problémát jelentenek. Elengedhetetlen, hogy a településeink felkészüljenek a hegyekből lezúduló vizek, a kiáradó patakok és folyók okozta károk kezelésére. Az árvízvédelem is speciális felkészülést igényel. Megfelelő belvízelvezető rendszerek, csapadékvíz-elvezetők, záportározók kialakításával a probléma mérsékelhető, megoldható.

Cél a hulladék mennyiségének csökkentése, a keletkező hulladékokból a hasznosításra kerülő hulladék arányának növelése, a lerakókba kerülő hulladék mennyiségének mérséklése, a szennyezett területek kármentesítése, a korábban kármentesített területek ellenőrzése és az újraszennyeződés megakadályozása. A településeken szükséges az illegális hulladéklerakó telepek felszámolása, illetve kialakulásuk megakadályozása. Folytatódnia kell a szelektív hulladékgyűjtő szigetek létesítésének, a szelektív hulladékhasznosításnak. A bányászat és az ipar által létrehozott tájsebek, roncsolt területek rehabilitációja a megye több területén igényelnek rekultivációs feladatokat.

Az aprófalvas településszerkezet miatt sok faluban hiányzik a szennyvíz-elvezető hálózat. A csatornázott településeken is alacsony a csatlakozási arány, ezért folytatódnia kell a hálózatbővítésnek. A csatornahálózatba nem kerülő szennyvizek jelentős mennyisége nem kerül szennyvíztisztító telepre és a környezetet (elsősorban a talajvizet és az ivóvizet) szennyező módon kerül elhelyezésre.

Hosszú távon biztosítani kell az egészséges ivóvízellátást, mely globális kihívás. A környezetbiztonság fokozása ezért a védekezésen túl olyan célt is magában foglal, amely a megye lakosságának hosszú távú életfeltételeit hivatott biztosítani a föld és víz megfelelő hasznosítása által.

A prioritás keretében tervezett intézkedések

5.1. Hívogató vidéki üzleti környezet és élettér kialakítása (Rétsági, Balassagyarmati, Szécsényi és Pásztói Kistérségek)

A gazdaságfejlesztés a megye teljes területén prioritást élvez, hiszen ez a kulcstényezője Nógrád megye felemelkedésének. A megyének mind gazdasági, mind üzleti szempontból meg kell újulnia ahhoz, hogy megfelelő gazdasági környezetet tudjon biztosítani a településeken már jelen lévő,

illetve az új befektetők és a vállalkozások számára. A településeknek alkalmazkodniuk kell a vállalati trendekhez, figyelemmel kell kísérni a vállalatok tevékenységét befolyásoló tényezőket. A szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a versenyképesség növeléséhez, a munkahelyteremtő képesség javításához. A KKV-k versenyképességének javításához támogató vállalati környezetre van szükség. A települési önkormányzatok a térségben működő vállalkozások beruházásainak megvalósulását a településeken elvégzett infrastruktúra-fejlesztésekkel támogatják.

Nyugat-Nógrádban a kisvárosi életminőség nem minden tekintetben feleltethető meg a jelen lévő multinacionális vállalatok igényeinek. Ez az egyik oka annak, hogy a vállalatok menedzsmentje döntően nem helyi, hanem Pest megyéből ingázik. Az értelmiség térségbe vonzásához szükség van életminőséget javító szolgáltatásfejlesztésre. Az élhető városban, településeken indokoltá válik a közsféra funkciók megerősítése, ügyfélbarát szolgáltató funkciók erősítése. A sport- és szabadidős létesítmények, illetve a hozzájuk kapcsolódó infrastrukturális beruházások, a kulturális központok, közösségi épületek, közművelődési intézmények, közterek, közparkok, közterületi játszóterek, szabadtéri közösségi terek fejlesztése; az egészségügyi szolgáltatások bővítése; a közoktatási – nevelési intézmények fejlesztése támogatandó. A bölcsődei, az óvodai, valamint az iskolai ellátás feltételeinek biztosítása, illetve javítása hozzájárul a minőségi oktatás alapjainak megteremtéséhez. Egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenő környezet, stabil térhasználat megfelelő gazdasági háttér nélkül nem alakítható ki. A közterületek és közösségi terek megújításán túl indokolt a korszerű, fenntartható intézményi struktúra és szolgáltatás-rendszer kialakítása, az egyenlőtlenségek csökkentése. A hívogató vidéki üzleti környezet és élettér kialakítását segítik a közösségi szinten irányított helyi fejlesztések.

Kedvezményezetttek köre:

- önkormányzatok
- helyi civil szervezetek

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- városok és települések önkormányzatai
- helyi civil szervezetek
- intézmények fenntartói
- közművállalatok
- önkormányzati vállalatok

Indikátorok:

- létrehozott közszolgáltatások száma
- a szolgáltatásokat igénybe vevők száma

5.2. Urbanizált életterek revitalizációja és vonzerejének fejlesztése (Salgótarjáni és Bátorfyerényei Kistérségek)

Salgótarján és térsége a vállalatok árbevétele és export teljesítménye alapján elveszítette ipari központ szerepét, mindemellett a megyében a munkanélküliség mértéke a keleti részen a magasabb. A foglalkoztatási gondok enyhítésének egyetlen hatékony eszköze az iparfejlesztés lehet, melynek legnagyobb akadályát a nagyméretű, infrastruktúrával ellátott iparterületek hiánya jelenti. Új,

zöldmezős területek feltárása és fejlesztése mellett a KKV-k számára a gazdaságfejlesztésbe bevonhatóvá kell tenni a városképet romboló barnamezős területeket. Ezek a célok szorosan összefüggnek a városok és térségük fejlesztésével, kiemelten a Salgótarjánban megvalósítandó integrált területi beruházással.

Olyan települési környezet létrehozása a cél Nógrád megyében, amely a kisgyermekes családok, illetve a fiatalok számára is vonzó és biztonságos. Hozzájárul a foglalkoztatás növeléséhez, a társadalom egészségi állapotának javításához, megerősíti a helyi közösségeket és családokat. Kielégíti a család- és gyermekbarát igényeket. Az óvodai nevelés, az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrájának, személyi és tárgyi feltételeinek megteremtésével hozzájárul a települések fejlesztéséhez.

A vonzó, marasztaló helyi élettér hozzájárul a fiatalok elvándorlásának mérsékléséhez. A 2014-2020-as programozási időszak stratégiai alapküldetésaként definiált Európa 2020 stratégia célul tűzte ki az intelligens, fenntartható és befogadó Európa megvalósítását. A stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A fenntartható városfejlődés érdekében olyan integrált stratégiákra van szükség, melyek célul tűzik ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti és társadalmi jellemzőkkel összefüggő problémák kezelését.

A megye települései a fejlesztési dokumentumaik összeállításakor megfogalmazták a funkcióbővítés igényét és szükségességét.

A közlekedés feltételeinek, színvonalának emelésével, a parkolási feltételek javításával, a városrészek összekapcsolásának lehetőségével, a hiányzó szolgáltatások megteremtésével a lakosság életminőségét kell javítani.

Mind a városokban, mind pedig a kisebb településeken a fejlesztések hatására javuljon a vidéki életminőség, a vidéki térség váljon élhetőbbé, lakosságmegtartó és lakosságvonzó ereje növekedjen, a településkép és a környezet állapota javuljon, maradjon fenn a természeti, kulturális és épített örökség, erősödjön a helyi identitástudat, kötődés, a helyi lakosság és a térségbe látogatók körében vonzóvá váljanak a települések.

A települések és településrészek tartós fejlődési pályára állítása, a szegregációs folyamatok megállítása, valamint a lakosság életszínvonalának javítása a cél.

Kedvezményezettek köre:

- önkormányzatok
- helyi civil szervezetek

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- önkormányzatok
- helyi civil szervezetek
- intézmények fenntartói
- Nógrád Megyei Kormányhivatal és „érintett” Szakigazgatási szervei
- közművállalatok

Indikátorok:

- új közszolgáltatások száma
- a szolgáltatásokat igénybevevők száma

5.3. A helyi társadalom aktivizálása, a helyi identitás növelése

A helyi identitás egy térség versenyképességének fontos eleme. Aktív, kreatív együttműködő társadalom nélkül nem lehet a helyi identitást megtartani, növelni.

A megye társadalmára jellemző a depresszió, a negatív gondolkodás. A kilátástalan helyzetben, mélyszegénységben élő emberek megfelelő felkészítés nélkül nem képesek sikeresen megjelenni a munkaerőpiacon, még közmunkásként sem. Az embereknek önbizalmat, reményt, kompetenciát kell adni az életük megváltoztatásához.

A helyi identitás megőrzése, kialakítása a közösségi színterek felszerelésén és tartalommal való megtöltésén, nemzetiségi tradíciók, természeti, kulturális és gazdasági értékek megőrzésének és bemutathatóságának fejlesztésén, tematikus rendezvények, képzések és táborok megszervezésén keresztül biztosítható.

Fejlesztő szakmai előadások, képzések lebonyolításával, közösségfejlesztési programok megvalósításával hozzájárulhatunk a települések népességmegtartó erejének javításához, a térségi tudásszint növeléséhez.

Az iskolai oktatás nagy feladata a honismeret és az anyanyelvápolás tudatos felvállalása és feltételeinek megteremtése. A képzési, szakképzési rendszer megújításában előnyt kell élvezniük a kiemelt megyei iparágaknak, a helyi gazdaságfejlesztés irányainak és a kreativitás fokozásának.

Az élhető város központi részét képező közterek, közparkok, közterületi játszóterek a közösségépítés fontos helyszínei. A közösségformálást erősítő terek megújításával, a helyi közösségek együttműködésének erősítésével, létesítmények fejlesztésével, szabadidős létesítmények, közösségépítést szolgáló létesítmények fejlesztésével aktivizálni szükséges a helyi társadalmat.

Kedvezményezettek köre:

- városok és települések önkormányzatai
- helyi civil szervezetek

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- városok és települések önkormányzatai
- helyi civil szervezetek
- intézmények fenntartói
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ
- kamarák

Indikátorok:

- rendezvények, közösségi akciók száma
- felújított, épített közösségi terek nagysága

- akciókban résztvevők száma

5.4. Helyi kezdeményezések a rászorulóknak fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszköztárával

A társadalmi integrációt elősegítő szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek megteremtése, a helyi szinten elérhető szolgáltatások e célból történő fejlesztése és bővítése Nógrád megyében kiemelten támogatandó.

A városi térségekben élő, alacsony jövedelmű családok, illetve a szegregációs folyamatoknak kitett városrészekben élők további elszigetelésének megakadályozása az integrációra alkalmasabb lakókörnyezet kialakítása. A társadalmi szempontból problémás családok egy-egy településrészen koncentrálódnak, többnyire a települések szélén. Az alacsony iskolázottságú és alacsony jövedelmű családok az alacsony színvonalú társadalmi helyzetből való kitörése nehézséget jelent. A roma lakosság felzárkóztatása, illetve tartós munkához juttatása komoly erőfeszítéseket igényel. A település rehabilitáció kiemelt területe a közösségépítést szolgáló épületek és létesítmények infrastruktúrájának megújítása.

A területi különbségek felszámolása, a leromlott településrészek rehabilitációja hozzájárul a lakosság életvitelének javításához.

A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztése, a veszélyeztetett csoportok helyzetének javítása, a foglalkoztatási szint növelése, illetve az elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáféréseinek biztosítása elengedhetetlen.

A közösségépítés helyszínei a települések közösségközponti részét képező közterületek, melyek kialakítása a lakóközösségek számára a találkozás lehetőségét biztosítja.

A lakókörnyezet rehabilitációjával párhuzamosan a bűnmegelőzés előtérbe helyezése, a települések kiegyensúlyozott közbiztonságának megteremtése szükséges. A lakosság biztonságérzetének minőségi javítása, illetve a bűnelkövetés csökkentése a cél.

Kedvezményezettek köre:

- városok és települések önkormányzatai

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- városok és települések önkormányzatai
- helyi civil szervezetek

Indikátorok:

- az érintett lakosság száma

5.5. A 21. sz. főút négysávúsításának befejezése, közút- és mellékút-hálózat felújítása, bővítése

Nógrád megye két elsőfokú fejlődési tengelyét a 22. és 21. számú főutak jelölik ki. A **21. sz. főút mentén található a megye urbanizált térsége**, melybe a megyeszékhely, Salgótarján, és Bátorfyerénye, illetve várostérségeik tartoznak bele. Ide koncentrálódik a megye lakosságának

legnagyobb aránya, a hagyományos ipar, illetve a szolgáltatások jelentős része. Pásztónak és térségének összekötő szerepe van Hatvan, illetve az M3 autópálya irányába. Elengedhetetlen, hogy legkésőbb 2016-ig befejeződjön a 21. sz. főút teljes négy­sávú­sítá­sa. Nógrád megyében az állami tulajdonú úthálózat hossza 944 Km, melyből a főutaké 170 Km: a 2. számú Budapest-Vác-Rétság-Hont elsőrendű főútból, a 21. számú Hatvan-Somoskőújfalú elsőrendű főútból, továbbá a 22. számú Rétság-Salgótarján és a 23. számú Kisterenye-Tarnalelesz másodrendű főutakból áll.

A megyében az utak minősége döntően 4-es és 5-ös osztályú, ami nem megfelelő, illetve rossz állapotot jelent. Ezeket 2014-2020 között előre láthatóan hazai forrásból kell felújítani.

Az alsóbbrendű út- és a vasúthálózat fejlesztés, a hozzájuk kapcsolódó különböző közlekedési módok összehangolása a települések elérhetőségét javítja. Szükséges a települések belterületeinek elkerülése annak érdekében, hogy a tranzitforgalom ne terhelje a települések belső forgalmát. Az úthálózat minőségének javítása kiemelt jelentőségű az ipari területekhez vezető alap infrastruktúra fejlesztések megvalósítása, a fontosabb gazdasági gócpontok elérhetőségének javítása érdekében. A 81. sz. vasútvonal esetében elengedhetetlen a pályakorszerűsítés elindítása a 2014-2020 időszak alatt. A társadalmi és gazdasági célok megvalósulása érdekében indokolt, hogy megfelelő minőségű, mennyiségű, valamint a területi sajátosságokat figyelembe vevő és kiszolgáló közlekedési rendszer jöjjön létre. A közlekedési hálózat fejlesztése létszükség, különösen a várostérségek, mint vonzáskörzetek területén, illetve a periférikusabb helyzetű kistérségekben. Az elmaradott települések felzárkóztatása érdekében szükséges a településeket összekötő mellékutak korszerűsítése, karbantartása és fejlesztése is. Folyamatos feladat a települési önkormányzatok belterületi úthálózatának fejlesztése és karbantartása. Indokolt a településeken belül a fontosabb közintézmények elérését biztosító útszakaszok korszerűsítése, illetve azoké, amelyek kapcsolódnak a közösségi közlekedés által érintett menetrendszerű autóbuszjáratok útvonalaihoz. A határtérségben a közúti közlekedési kapcsolatok javítása, az átkelési pontok bővítése szükséges a fejlesztések határon átnyúló hatásának erősítése érdekében. A határon átnyúló együttműködés elősegítése érdekében vissza kell állítani magyar és szlovák határszakaszon a helyközi közlekedésben megszünt közvetlen kapcsolatot.

Kedvezményezettek köre:

- helyi önkormányzatok
- Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- Magyar Közút Nonprofit Zrt.
- helyi önkormányzatok

Indikátorok:

- a felújított vagy korszerűsített utak hossza
- az érintett települések száma

5.6. Helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése

A közösségi közlekedés fejlesztése terén kiemelt jelentőséggel bír a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A kerékpáros közösségi közlekedési rendszerfejlesztések, a kerékpárút-hálózat és kerékpárforgalmi létesítmények fejlesztése iránt a megye települései nagy nyitottságot mutatnak. A településeken megvalósuló kerékpárutak kialakításánál, fejlesztéseknél törekedni kell arra, hogy azok összekapcsolódjanak, illetve a határon átnyúljanak. A munkába járás biztonságát új kerékpárutak kiépítésével lehet biztosítani. A kerékpáros közlekedés fejlesztésekor figyelembe kell venni a gyalogos közlekedés feltételeit is. A lakosság körében célszerű népszerűsíteni a kerékpáros közlekedést, melyben segítséget nyújthatnak a kerékpáros civil szervezetek. A fejlesztések megvalósításakor a kiszolgáló létesítmények fejlesztése is indokolt, illetve törekedni kell a tömegközlekedéssel történő kombinálásra, valamint a kerékpár-kölcsönző hálózatok kiépítésére. Az országos és nemzetközi kerékpárút-hálózathoz való csatlakozás biztosítása elengedhetetlen. A Nógrád Megyei Önkormányzat megbízásából elkészültek a „Hollókőtől – Murányig” kerékpárút hazai szakaszának engedélyezési tervei, amely a megyei kerékpárút hálózat fő gerincét kell, hogy adja. A kerékpárutak fejlesztésével és építésével növelhető a települések turisztikai vonzereje is. Fontos a nemzetközi és az országos kerékpárút hálózatokhoz való csatlakozás biztosítása, a már meglévő elemek hálózatba szervezése.

Kedvezményezettek köre:

- helyi önkormányzatok
- Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- helyi önkormányzatok
- kerékpáros civil szervezetek

Indikátorok:

- az újonnan épített kerékpárutak hossza

5.7. Nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése, bővítése

Az információ a technológiai fejlődés alapja. Az információs társadalom nem csak az infokommunikációs rendszerekhez való hozzáférést, hanem azok használatát, a társadalmi-gazdasági életbe való integrálódásukat is jelenti. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása a gazdaságfejlesztés elengedhetetlen része. Mindemellett kiválóan segíti annak a célnak a megvalósulását, hogy Nógrád megye vonzóvá váljon értelmiségi, vállalkozó családok számára, amelyek elhagynák a zsúfolt budapesti agglomerációt. Az intézkedés infokommunikációs fejlesztések az intézmények szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítését, a hozzáférés egyenlőtlenségeinek mérséklését célozza. Az információhoz való hozzáférés ma már külön gazdasági tényező.

A megye egész területén elérendő szélessávú internet szolgáltatás segíti a vállalkozások és a lakosság betelepülését, megtartását, informatikai ágazatok megerősödését.

Kedvezményezettek köre:

- helyi önkormányzatok
- vállalkozások

Lebonyolításban közreműködő szereplők:

- helyi önkormányzatok
- civil szervezetek
- közművállalatok
- állami Intézmények
- vállalkozások

Indikátorok:

- a hozzáféréssel rendelkező felhasználók száma

TERVEZET

4. Tervezésekísérő eljárások

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési ciklusra kidolgozandó Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja **területi (környezeti-, társadalmi-, és gazdasági) hatásvizsgálati dokumentációjának** elkészítését a Kormányrendelet 9. §-ában és a 9. mellékletben meghatározottak, továbbá az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerinti tartalommal kell elkészíteni.

Ehhez kapcsolódóan az Önkormányzat a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 8. § (3a) bekezdése alapján 2013 szeptemberében megkezdte 30 napos véleményezési eljárását a „Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója (2014-2020)” dokumentumhoz kapcsolódó Stratégiai Környezeti Vizsgálatot érintő **tematika** meghatározására. Ehhez a Korm. rendelet 3. számú melléklet II. pontjában lévő környezet védelméért felelős alábbi közigazgatási szervek véleményének bekérésére került sor:

- Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
- Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal (állami főépítész)
- Budapesti Bányakapitányság
- Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Kémiai Biztonsági Intézete
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal Országos Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főigazgatósága.

Az Önkormányzat három Regionális Fejlesztési Ügynökséget kért fel Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója és programja területi hatásvizsgálatának elkészítésére, melynek eredményeként nyertes ajánlattevőnek a NORDA került kiválasztásra. Az elkészített hatásvizsgálati dokumentumba beépítésre kerültek a felkért közigazgatási szervek által megküldött vélemények.

A hatásvizsgálati dokumentum megállapítja, hogy az **NMTFK szakmailag megalapozott**. A koncepció célkitűzései teljes mértékben lefedik a területfejlesztési dokumentumok célrendszerét, és általában tartalmazzák a környezetvédelmi dokumentumokét.

A koncepció összesített minősítési táblázata környezeti szempontból a szennyvízkezelést értékeli egyedülként semlegesnek (0), mivel az a célok között kiemelten nem jelenik meg, holott a helyzetértékelés fejezet jelentős problémaként említi.

A dokumentum hangsúlyosan vizsgálja a koncepció határon átnyúló hatásait, felhívja arra a figyelmet, hogy környezeti kérdésekben erősíteni szükséges az együttműködést a szlovák partnerekkel.

Nógrád Megye Területfejlesztési Programjához kapcsolódóan szintén bekérte az Önkormányzat a környezet védelméért felelős közigazgatási szervek véleményét a szükséges hatásvizsgálat tematikájához. A program első munkaanyagának elkészültéig említésre méltó javaslat nem érkezett be.

TERVEZET

5. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi keretének átfogó bemutatása

Nógrád Megye Területfejlesztési programjának végrehajtási kereteit részben a Tftv., részben a 2014-2020 közötti európai uniós programok lebonyolítására, illetve fejlesztési források felhasználására vonatkozó Kormányhatározatok jelölik ki. Az intézményrendszer felállítására és működtetésére vonatkozó részletes szabályozás kidolgozása még folyamatban van. A megyei kompetenciába tartozó feladatokkal összefüggésben azonban ismert már néhány fontos körülmény.

A Kormány még 2013 augusztusában döntött arról (**1545/2013. (VIII. 15.) Korm. határozat**), hogy a regionális fejlesztési ügynökségek 2014. január 1-től a megyei önkormányzatok irányítása alá kerülnek.

A **1814/2013. (XI. 14.) Kormányhatározat** rendelkezik arról, hogy a 2013-ban még a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség szervezeti keretein belül főosztályokként működő **irányító hatóságok** feladatai átkerültek a szakminisztériumokhoz 2014. január 1-től. Az irányító hatóságok munkáját összehangoló központi koordináció a Miniszterelnökség szervezeti keretein belül kerül kialakításra. Ezen szervezeti egység fogja biztosítani az egységes eljárásrendi kereteket, a kiírásra kerülő pályázatok jóváhagyását, a jogorvoslati és monitoring rendszer működtetését, illetve minden olyan központi funkciót, amely az operatív programok sikeres végrehajtásához szükséges. A Kormányhatározat a nemzeti fejlesztési minisztert jelöli ki arra a feladatra, hogy az érintett miniszterek és a megyei önkormányzatok bevonásával tegye meg a szükséges intézkedéseket a regionális fejlesztési ügynökségek irányításának átvétele érdekében.

A **1731/2013. (X. 11.) Kormányhatározat** kinyilvánítja a Kormány azon szándékát, hogy a jövőben az állam az uniós források felhasználása tekintetében felszámolja a korábban kiszervezett tevékenységeket, és ezen feladatokat meglévő belső erőforrásaira alapozva, illetve azokat kibővítve látja el a hatékony végrehajtás érdekében. A határozatból egyértelműen látszik az a szándék, hogy a pályázati rendszert egyszerűbbé, átláthatóbbá tegyék. Cél a kisebb költségű, egyszerű kiválasztási és implementálási eljárások alkalmazása akár új eszközökkel is (pl. global grant). Közsféra szervezet pályázók esetén a pályáztatás jelenlegi gyakorlata megszűnik. A Kormány állami szakértői kapacitások teremtését tűzi ki célul a pályázati dokumentációk összeállításához, a projektek végrehajtásának támogatásához, melyhez a megyei jogú városok és megyei önkormányzatok önálló, saját erőforrásait is hozzárendeli. Az így kiépített humán kapacitásokat a kisvállalkozók és az egyházak számára is biztosítani kell. A végrehajtási intézményrendszerben dolgozók számára gyakorlatorientált, probléma centrikus továbbképzési rendszer kerül bevezetésre. Az egységes, nemzeti szintű informatikai nyilvántartás, nyomkövetés és monitoring szintén állami tulajdonban lévő szervezeten keresztül kell, hogy megvalósuljon. A kommunikációs tevékenységekben fokozódik a helyi, térségi szereplők bevonása, hogy a fejlesztéspolitikai üzenetek közelebb kerüljenek a célcsoportokhoz. Központosításra kerülnek az uniós projektek végrehajtásához szükséges engedélyeztetési eljárások az abszorpció javítása érdekében. Az intézményrendszeri szereplők és azok felelősségi körének meghatározását a dokumentum feladatként jelöli ki. A szereplők között azonos feladatkörök esetén cél a funkciók összevonása.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) megyei pénzügyi kereteit a **1831/2013. (XI. 14.) Kormányhatározat** jelöli ki. A dokumentum értelmében Nógrád megye indikatív forráskerete a 2014-2020 időszakra 20 109,2 millió forint, melyből 17 950,8 millió forintot az Európai Regionális Fejlesztési Alap, 2 158,4 millió forintot pedig az Európai Szociális Alap biztosít. Az egy főre eső támogatások tekintetében Nógrád megye használhatja fel a legtöbb forrást a megyék közül. A TOP keretében a második területi szintet a megyei jogú városok képezik. Salgótarján Megyei Jogú Város indikatív forráskerete 5 227,5 millió forint. A várostérségek és megyei jogú városok szintjén a Kormány a forráskereteket statisztikai kistérségekre határolta le a 2014-2020 fejlesztési időszakra. Nógrád megyében összesen 11 412,8 millió forint jut a kistérségek fejlesztésére, ebből a Balassagyarmati Kistérség 2 655,1 millió forint, a Bátorterenyei Kistérség 1 819,2 millió forint, a Pásztói Kistérség 2 219,0 millió forint, a Rétsági Kistérség 1 816,1 millió forint, a Salgótarjáni Kistérség (Salgótarján MJV nélkül) 1 333,4 millió forint, a Szécsényi Kistérség pedig 1 570,0 millió forint támogatást használhat fel. A kistérségek fejlesztése során a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott célkitűzések megvalósítása, illetve a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása érdekében a megyék 10%-kal eltérhetnek ezektől az összegektől a megye összes forráskeretén belül.

A programvégrehajtás lehetséges intézményi kereteire vonatkozóan találhatunk rendelkezéseket a módosított Tftv-ben is. A megyei önkormányzat döntéshozatali jogkörrel rendelkezik a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról (nevesítve a Tftv. 11.§ bf) pontja) szerint Kutatási és Innovációs Alap tekintetében, illetve 13. § a) szerint vidékfejlesztési források tekintetében). A vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban a **regionális fejlesztési ügynökség** útján lát el **közreműködő szervezeti** feladatokat. Mindemellett elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait. Külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali funkciókat tölthet be. A vidékfejlesztéshez kapcsolódó hatáskörök és feladatok a 2014-2020-as időszakban jelennek meg elsőként, így szükséges a hozzá kapcsolódó struktúrák és mechanizmusok kidolgozása.

A területi operatív programok és a határon átnyúló nemzetközi programok vonatkozásában a megyei önkormányzat közreműködik azok végrehajtásában, lebonyolításában elsősorban monitoring bizottság, vagy más döntéshozó szerv útján. Az ágazati operatív, és egyéb megyehatáron átnyúló programok tekintetében a Tftv. csak azok figyelemmel kísérését említi.

A Tftv. 17.§-ában rendelkezik a **regionális fejlesztési ügynökségekről**. Az Észak-Magyarországi Régió esetén a NORDA irányítását a régióhoz tartozó három megye végzi, a tulajdonjogról, a tulajdonosi jogok gyakorlásának módjáról a megyei önkormányzatok megállapodásban döntenek. Amellett, hogy ez a nonprofit kft. látja el a közreműködő szervezeti feladatokat a TOP esetén, külön megállapodás alapján más programok lebonyolításában is részt vehet.

A későbbiekben kialakítandó programmegvalósítási intézményi keretekhez javasolt az alábbi elveket figyelembe venni:

- A 1731/2013. (X. 11.) Kormányhatározatban rögzített elvek szerint lehetőleg kerülni kell a párhuzamos funkciók kialakítását.
- Minden feladatot ahhoz a regionális vagy megyei, térségi intézményhez célszerű delegálni, ahol a végrehajtáshoz szükséges tapasztalat, tudás, szakember állomány és infrastruktúra

rendelkezésre áll. Vonatkozik ez az olyan új típusú eszközökre is, mint a global grant, vagy a magyar-szlovák határon átnyúló program esetén a kisprojekt alap.

- Az európai uniós programvégrehajtás megvalósítását technikai segítségnyújtási keretek finanszírozzák szigorú felhasználási szabályok mellett.
- A programmegvalósítás során a gyors beavatkozásokat igénylő menedzsment feladatokat megfelelő rugalmassággal, döntési jogkörrel felruházott szervezethez célszerű delegálni.
- A Tftv. 11.§ bg) pontja szerint a megye gazdaságának és a foglalkoztatás fellendítésének érdekében célszerű külön gazdaságfejlesztési szervezet működtetése, melynek megerősítésére, működtetésére a TOP forrásokat biztosít. Ilyen szervezet képes ellátni a szabad vállalkozási zónák menedzselésének feladatait, illetve a gazdaságfejlesztési projektcsomagok esetén gesztorként is közreműködhet.
- A NORDA, mint közreműködő szervezet négy fővel működő salgótarjáni irodájában célszerű szervezetfejlesztést végrehajtani a KSZ kapacitások megyék közötti egyenletesebb megoszlása végett. A szervezeti keretek meghatározásánál javasolt figyelembe venni a beérkezett megyei TOP projektjavaslatok számát is.

6. Monitoring és értékelési terv

A **Kormányrendelet 3. sz. melléklete** a megyei területfejlesztési koncepció és program javaslattevő fázisának tartalmi követelményeiről a 2.1. i) pontban előírja, hogy a területfejlesztési programban szerepelnie kell monitoring és értékelési tervnek.

Az Európai Strukturális és Beruházási Alapok (ESB-alapok) vonatkozásában az **Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete** (2013.12.17.) állapítja meg azokat az általános rendelkezéseket, amelyek a monitoring és értékelési tevékenységekre vonatkoznak a források felhasználása során. A tagállamoknak monitoring alá kell vonniuk a programokat a végrehajtás és a programok célkitűzéseinek irányába tett előrehaladás felülvizsgálata érdekében. E célra a tagállamoknak intézményi, jogi és pénzügyi keretükkel összhangban **monitoring-bizottságokat** kell felállítaniuk, meghatározva azok összetételét és feladatait az ESB-alapok számára. Az ESB-alapokból nyújtott támogatás eredményességét, hatékonyságát és hatását értékelni kell a programok kidolgozásának és a végrehajtás minőségének javítása érdekében, valamint annak felmérése céljából, hogy milyen hatást érnek el az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiában foglalt célokhoz viszonyítva, illetve adott esetben a programnak az érintett programterület bruttó hazai termékéhez (GDP) és munkanélküliségi rátájához viszonyított méretét figyelembe véve. A rendelet bevezetőjének (53), (54) és (55) bekezdései rendelkeznek az értékelések céljáról, idejéről és módjáról. Az **előzetes értékelés** a programok minőségének és kidolgozásának javítása céljából a célkitűzések és célértékek elérhetőségét vizsgálja. A több programra vonatkozó értékelési terv biztosítja azt, hogy az irányító hatóságok által **folyamatos értékelések** készüljenek a program eredményességéről, hatékonyságáról és hatásáról. **Utólagos értékelést** kell végezni 2024. december 31-ig az ESB-alapok eredményességének és hatékonyságának, illetve az ESB-alapok általános céljaira és az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiára gyakorolt hatásuk felmérése érdekében, figyelembe véve az adott uniós stratégiára vonatkozóan megállapított célkitűzéseket. A monitoringról és az értékelésről részletesen a rendelet V. címe rendelkezik. Az értékeléseket a program végrehajtásáért felelős hatóságoktól funkcionálisan független belső vagy külső szakértők végzik. A Bizottság az értékelések módját illetően **a rendelet hatályba lépését követően ad iránymutatást**.

A **TOP 3.0 verziójának** 9.1. és 9.2. fejezete értékeli a program megvalósításának ex-ante feltételeit. A hatékony monitoring rendszer, mint horizontális ex ante feltétel, részben megvalósultnak tekintendő a dokumentum szerint. Magyarország a támasztott feltételeknek nagy részben már a jelenlegi rendszerrel is megfelel. A 2007-2013-as időszakban kialakított monitoring folyamatok alapot biztosítanak a következő időszaki követelmények biztosításához. A kritérium teljesítésén a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal dolgozik, a monitoring rendszer kimunkálás alatt áll.

A megyei területfejlesztési program nem csupán olyan beavatkozásokat tartalmaz, amelyek az ESB-alapokból kerülnek társfinanszírozásra. Ugyanakkor a monitoring rendszerek folyamatban lévő kidolgozása miatt a monitoringról és értékelésről szóló fejezet részletes kifejtésével célszerű ezen folyamatok eredményeit megvárni, hogy érvényesülhessen az összhang az európai uniós, az állami és területi szintek indikátorainak mérése és értékelése között.

Jelen tervezési fázisban megfogalmazhatók azok az elvek és előfeltételek, amelyek egy hatékony megyei monitoring és értékelési rendszer működtetéséhez szükségesek:

- A TOP közreműködő szervezete által rögzített megyei monitoring adatokról rendszeres tájékoztatásra van szükség monitoring bizottság útján.
- A megyei önkormányzatnak hozzáférés szükséges az ágazati operatív programok monitoring adataihoz monitoring bizottság útján.
- A hazai forrásokból megvalósult fejlesztések output és eredmény indikátorairól a pályázatok kiíróinak rendszeresen információt kell szolgáltatni a megyei közgyűlés felé. A hatásvizsgálatokat el kell végezni akkor, ha a támogatást nyújtó nem végezte azt el. A szervezeti változások követése céljából a támogató intézmények listáját rendszeresen aktualizálni szükséges.
- A megyei jogú város és a megye fejlesztési programjaira nézve az értékeléseket összevontan is célszerű elvégezni, ezért az adatszolgáltatásnak (beleértve KSZ-t) a teljes megye területére kell vonatkozni. A monitoring mutatókat olyan rendszerben szükséges gyűjteni és nyilvántartani, amely képes az adatokat a megfelelő tércategóriákra lebontani.
- Mivel az ex-ante vizsgálat a TOP keretein belül megtörténik, a megyei területfejlesztési program esetén ezt elvégezni nem feltétlen szükséges a monitoring és értékelési mutatókra és módszerekre nézve. A TOP és ágazati OP indikátorokat célszerű alkalmazni a nem európai uniós forrásokból finanszírozott programok, projektek esetén is.
- A 2014-2020-as programmegvalósítás során a megyei közgyűlésnek célszerű legalább éves szinten köztes értékelést végezni a hatékony végrehajtás és szükséges beavatkozások megtétele érdekében.
- A megyei területfejlesztési program hatásvizsgálatát célszerű az európai uniós utólagos hatásvizsgálathoz igazítani, és azt a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján 2024. december 31-ig elvégezni.
- A megyei területfejlesztési program monitoringjának és értékelésének operatív feladataival javasolt a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatalt megbízni.

7. Forrásallokáció

A Nógrád megye területfejlesztési programjában megcélzott intézkedésekre az alábbi támogatási források bevonása tervezhető a 2007-2013 időszak eddig rendelkezésre álló adatai, a megjelölt Kormányhatározatok, illetve a projektgyűjtés során beérkezett igények alapján:

2007-2013			2014-2020			
OP*	forráskeret (EUR) (zárójelben eFt 1 EUR = 275 HUF átlag- árfolyamon)	szerződött megyei támogatás (eFt) (forrás: EMIR 2014.01.31.)	OP	forráskeret (EUR) (zárójelben eFt 1 EUR = 300 HUF árfolyamon)	projektgyűjtés során január 31-ig beérkezett igény (eFt)	reálisan tervezhető megyei felhasználás (eFt)
ÉMOP	1 063 204 223 (292 381 100)	39 959 998	TOP	4 102 355 613 (1 230 706 684) <i>Ebből dedikált megyei forrás: 36 749 500 eFt (CLLD nélkül)</i>	84 630 793	38 749 500 (CLLD-vel)
ÁROP	175 785 890 (48 341 120)	434 135	GINOP	10 049 710 558 (3 014 913 167)	47 714 929	75 000 000
GOP	3 363 322 038 (92 488 550)	20 105 570	VP	3 455 300 000 (1 036 590 000)	31 646 824	30 000 000
KEOP	5 302 004 099 (1 158 051 100)	17 584 014	MAHOP	3.0 verzióban nem ismert	290 650	50 000
KÖZOP	6 705 197 836 (1 843 929 450)	3 690 407	KEHOP	3 784 538 943 (1 135 361 683)	67 294 649	30 000 000
TÁMOP	4 093 730 056 (1 125 775 750)	10 395 990	IKOP	3 515 655 710 (1 054 696 713)	11 766 995	25 000 000
TIOP	2 096 946 675 (576 660 425)	9 496 561	EFOP	2 636 100 000 (790 830 000)	25 134 172	20 000 000
VP		11 219 874				
Összesen	22 800 190 817 (6 270 052 525 000)	112 886 549		Összesen: 27 543 660 824 (8 263 098 247)	268 479 015	228 799 500

OP: Operatív Program

ÉMOP: Észak-Magyarországi Operatív Program

ÁROP: Államreform Operatív Program

GOP: Gazdaságfejlesztési Operatív Program

KEOP: Környezet és Energia Operatív Program

KÖZOP: Közlekedés Operatív Program

TÁMOP: Társadalmi Megújulás Operatív Program

TIOP: Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program

VP: Vidékfejlesztési Program

GINOP: Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

MAHOP: Magyar Halgazdálkodási Operatív Program

KEHOP: Környezet és Energetikai Hatékonysági Operatív Program

IKOP: Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program

EFOP: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program

* A hiányzó OP-k esetén Nógrád megye nem jutott forráshoz

Megyei forrásallokáció prioritások szerint:

Prioritás	Európai uniós forrás (eFt)	Hazai forrás (eFt)
1. Gazdasági aktivitás fokozása a foglalkoztatás bővítése érdekében	48 000 000	5 000 000 (kiemelten a nagyvállalatok munkahelyteremtő beruházásainak támogatása)
2. Megyei KKV-k versenyképességének és innovativitásának növelése	37 950 800	5 000 000 (kiemelten munkahelyteremtő támogatás)
3. Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés	51 550 000	5 000 000 (kiemelten szálláshelyfejlesztés és rendezvény)
4. Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében	26 658 400	0
5. Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára	64 640 300	67.300 000 (kiemelten útfejlesztés*)
Összesen (eFt):	228 799 500	82 300 000

* Az 5. prioritás alatt szereplő, hazai forrásból megvalósítandó fejlesztések magukban foglalják a 4-es és 5-ös burkolati állapotú főutak és mellékutak felújítását, illetve három elkerülő út megépítését (balassagyarmati, nemti és kisterenyeyi elkerülő utak).

Tartalomjegyzék

1.	A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása	3
1.1.	A tervezés előzményei, jogszabályi alapjai	3
1.2.	A tervezésbe bevont szakmai szereplők	4
1.3.	A Nógrád megyei stratégiai programhoz kapcsolódó társadalmastíási folyamat, a megyei stratégiai program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők	5
2.	A stratégiai program célrendszerének bemutatása: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása	9
2.1.	A célrendszer bemutatása: a jövőkép és az átfogó célok	9
2.2.	Specifikus, horizontális és területi célok	10
2.3.	A célrendszer külső koherencia vizsgálata	12
3.	Prioritások beazonosítása, a célok és prioritások közti kapcsolatok	18
3.1.	Gazdasági aktivitás fokozása a foglalkoztatás bővítése érdekében	18
	A prioritás indoklása	18
	A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniósi tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	19
	A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz	19
	A prioritás keretében tervezett intézkedések	20
3.1.1.	Támogatott, képzésbe integrált start-up fiatal vállalkozásoknak	20
3.1.2.	Megyei KKV tanácsadó és mentor hálózat felépítése és működtetése	20
3.1.3.	Új inkubációs kapacitások létrehozása a gyártásban és szolgáltató iparban	21
3.1.4.	Új zöldmezős iparterületek fejlesztése	21
3.1.5.	Megyei innovációt ösztönző és közvetítő szervezet létrehozása és működtetése	22
3.1.6.	Megyei befektetés-ösztönzési intézmény és kapacitások létrehozása, működtetése	22
3.1.7.	Nagyvállalatok munkahelyteremtő beruházásainak támogatása	23
3.1.8.	Start-up vállalkozások támogatása	23
2.	Megyei KKV-k versenyképességének és innovativitásának növelése	24

A prioritás indoklása.....	24
A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniósi tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz.....	25
A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz.....	25
A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	26
2.1. Hagyományos ágazatokba tartozó vállalkozásoknál a hozzáadott érték növelése a menedzsment kapacitások megerősítésével és üzletfejlesztéssel	26
2.2. Vállalkozások együttműködésével megvalósuló technológiai centrumok kialakítása	27
2.3. Kiemelkedő megyei ágazatokat támogató innovációs centrumok és tudásközpontok létrehozása és működtetése.....	27
3. Helyi kulturális és természeti értékekre épülő gazdaság- és turizmusfejlesztés	29
A prioritás indoklása.....	29
A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniósi tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz.....	31
A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz.....	31
A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	32
3.1. A turisztikai szolgáltatások térségi szintű, tematikus, munkahelyteremtéssel járó fejlesztése és kapcsolódó marketing tevékenységek	32
3.2. A megye értékeire épülő, sajátos vonzeróval bíró, egyedi, versenyképes turisztikai attrakciók, termékek rendszerszerű fejlesztése és kapcsolódó marketing tevékenységek	32
3.3. Önfenntartást, önellátást segítő helyi komplex fejlesztések megvalósítása	33
3.4. Helyi termékek értékesítésére alapozott struktúrák létrehozása, összehangolt térségi márkáépítés, kapcsolódó marketing tevékenységek.....	34
3.5. A nógrádi agrárgazdaság verseny- és foglalkoztatási képességének fokozása.....	34
3.6. Integrált vízgazdálkodási beruházások támogatása, természeti kockázatok megelőzésének, az ellenálló-képesség fokozásának elősegítése	35
3.7. Energiahatékonyság és megújuló energia alkalmazásának támogatása a köz- és magánszférában.....	36
3.8. Öko- szemléletet erősítő kisprogramok támogatása.....	37

4. Befogadó társadalmi és közösségi megújulás a foglalkoztatottság bővítése érdekében	37
A prioritás indoklása.....	37
A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniós tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz.....	39
A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz.....	40
A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	41
4.1. Szegénység elleni küzdelem térségi modell programok megvalósításával	41
4.2. Közmunka programok hatékony megvalósítását segítő fejlesztések, képzések támogatása	41
4.3. Munkahelyi integrálásra orientált képzési programok.....	42
4.4. Fiatal értelmiség helyben tartására irányuló megyei programok támogatása.....	42
4.5. Alternatív foglalkoztatás bővítő programok támogatása	43
4.6. Megyei munkahelyteremtést segítő paktumok létrehozása, működtetése.....	44
4.7. Időskorúak gondozását segítő civil kezdeményezések támogatása	44
4.8. Elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáféréseinek javítása	45
5. Vonzó helyi élettér kialakítása a vállalkozások és a lakosság számára.....	46
A prioritás indoklása.....	46
A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniós tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz.....	47
A prioritás kapcsolódása a koncepcióhoz.....	48
A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	49
5.1. Hívogató vidéki üzleti környezet és élettér kialakítása (Rétsági, Balassagyarmati, Szécsényi és Pásztói Kistérségek).....	49
5.2. Urbanizált életterek revitalizációja és vonzerejének fejlesztése (Salgótarjáni és Bátorfyerényei Kistérségek).....	50
5.3. A helyi társadalom aktivizálása, a helyi identitás növelése	52
5.4. Helyi kezdeményezések a rászorulóknak fizikai és életviteli rehabilitációjára a közösségfejlesztés eszközzel	53

5.5. A 21. sz. főút négysávúsításának befejezése, közút- és mellékút-hálózat felújítása, bővítése.....	53
5.6. Helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése.....	55
5.7. Nagysebességű informatikai hálózatok kiépítése, bővítése	55
4. Tervezkísérő eljárások.....	57
5. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi keretének átfogó bemutatása.....	59
6. Monitoring és értékelési terv	62
7. Forrásallokáció	64

TERVEZET